

شیعیان جعفری

محمد بیله‌دی رحیمی

می‌دهند به اشتیاد در خارج از ترکیه و از جمله در ایران شیعه شناخته شده و علی‌را مسلکی مساوی شیعه می‌بینارند. که البته کاملاً اشتباه بوده و این دو ناقوت‌های بین‌النی‌با‌همی دارند. در خود ترکیه هم عموم مردم این دوراً جدا از هم تصور می‌کنند و برای ایشان از علویان، اکتشافی استفاده می‌کنند و شیعیان را به جعفری می‌شناسند. آنچه وجود جمعیت قابل توجه علوی در ترکیه و زمینه‌های مشترک ایشان با شیعیان فرست متأسی است برای توسعه جمعیت شیعیان و تغییر مذهب علویان، به همین دلیل در این پرونده در مقاله‌ای به معرفی تفصیلی عزادار علویان پرداخته‌ایم.^۱

در اقلیت بودن از سویی و عدم وجود تسکیلات مستجم در میان شیعیان از سوی دیگر، باعث شده ایشان همراه مورد طمع و استفاده گروه‌های مختلف در جهت نیل به علاوه‌شان قرار بگیرند. حتی در شهرهای شرقی ترکیه هم که شیعیان اکثریت را اختیار دارند کمتر تعبین‌دهنده‌ای از آنها راهی پارلیمان باشورهای محلی شده است و معمولاً تشبت در میان آنها باعث موقوفیت اقلیت‌های مذهبی دیگر شده است. البته نباید این نکته هم غافل شد که در دوره‌های مختلف معمولاً برای شیعیان چندان مزاحمتی ایجاد نمی‌شده است. چرا که به همان دلایلی که در بالا اشاره شد معمولاً حکام از جانب ایشان احساس خطر نمی‌کردند در سال‌های اخیر و به دلایل مختلف که در پرونده خواهد شد از شرایط مطلوبتری به نسبت سایق برای نقش افرینی ایشان فراهم شده است. لذا هم مفهوم را به چشم انداز سیاسی شیعیان و نگاه ایشان به مقوله توسعه سال‌های اخیر در ترکیه اختصاص داده‌ایم.

در پایان از تم بذکر است که به رغم اینکه قرار بود ماه‌ها پیش این پرونده به زور طبع آغاز شده اما دست تقدیر چنین رقیزد که انتشار آن هم‌زمان باشد با تحویلات قبل نوجوانی که در موضع گیری های بین‌المللی کشور ترکیه به خصوص در موضوع مقاومت اسلامی صورت گرفته و ترکیه را به خط اول تهاجم علیه کشورهای محور مقاومت و پیروزه سوریه بدل نموده است. اقدامی که با اکتشاف احزاب و جریان‌های داخلی این کشور نیز مواجه شده و دست مایه برخی انتراخات و تجمعات قرار گرفته است. که در این میان برخی گروه‌های شیعی که همواره به فعالیت در جبهه مقاومت اسلامی و ضدیت با استکبار و زرینه حمایت شده‌اند، حضور پرورگ داشته و تاکنون چندین راه پیمانی و تجمع را در شهرهای همچون انکارا استیبل، اغدیر و... علیه مواضع دستگاه دیپلماتی کشورشان سامان دهنی نموده‌اند.^۲

در این شماره در آدامه معرفی و بررسی وضعیت شیعیان در کشورهای مختلف، شیعیان کشور ترکیه را مورد توجه و ارزیابی قرار داده‌ایم، ترکیه در بین کشورهای منطقه از جایگاه ویژه‌ای بهره‌مند بوده و قرار گرفتن در دو قاره آسیا و اروپا به آن موقعیتی خاص بخشیده است. خصوصاً که در دوره‌ای بلند این کشور سرزمین فرماندهی بلاد اسلامی بوده و خاطراتی خوش از آن برای ترک‌ها به یادگار نانده اگر چه تلخی‌هایی هم برای همسایگانشان رقم زده است شاید به همین دلیل است که برخی جهت‌گیری دولت فعلی این کشور را نلاش برای احیای عثمانی ارزیابی می‌کنند موضوعی که اگر چه از دوغان و اطرافیانش آنرا نمی‌پذیرند امامرهای پذیرش آن هم کم نیستند. در خصوص این پرونده و درواقع شیعیان ترکیه به طور اجمالی چند نکته را می‌توان مطرح کرد که عبارتند از:

۱. شیعیان در ترکیه در خوشبینانه‌ترین حالت حدود ۵ درصد جمعیت را تشکیل می‌دهند و تقریباً به همین میزان هم در این کشور سنتی مذهب نمود و بروز دارند. به تعبیر دیگر شیعیان از توانایی و یا ماقومت ویژه سیاسی، اقتصادی یا اجتماعی در این کشور برخوردار نیستند و در همین حد هم باید مورد شناسایی و ارزیابی قرار گیرند و توقعی متناسب با همین استعداد را آنها طلب نمود.

۲. به حمدله در ترکیه نیز همچون سایر کشورهای اسلامی و حتی غیر اسلامی، پس از پیروزی انقلاب اسلامی در ایران و تشکیل اولین دولت شیعی در جهان، کشور اوضاع شیعیان بسیار متفاوت با گذشته شده است. اگر چه شرایط امروز شیعیان که به گفته رهبرانشان بسیار مطلوب‌تر از گذشته است را باید کاملاً به پای انقلاب اسلامی ایران نوشت اما انقلاب ۱۳۵۷ مستقیم و غیرمستقیم تأثیر شگرفی بر تقویت ساختارهای اجتماعی و مذهبی، تاسیس نهادهای پویای دینی و مدنی، حضور قابل قبول سیاسی، اجتماعی و رسانه‌ای و خارج کردن شیعیان از مردمی صراف شیعه مذهب که هیچ رویکرد تبلیغی و فعالیت عمومی ندارد، داشته است. البته شرایط ترکیه خصوصاً در دسال اخیر یعنی دوران حکومت حزب عدالت و توسعه هم در ایجاد چنین شرایطی که تأثیر بوده است.

۳. حساب علویان را باید از شیعیان جعفری دانست. علویان ترکیه که پس از اهل تسنن بیشترین جمعیت را ادارا هستند و حداقل جمعیتی هدیلیون نفری را تشکیل

پیشینه‌ی تاریخی، پراکندگی جمعیتی
و گروه‌های فعال شیعیان ترکیه

میراث صفویه

سید سادق علوی

زمانی که من خواهیم از شیعیان جعفری ترکیه سخن بگوییم، باستی حساب آنها را از جمعیت علیوان جدا بدانیم و این نکته را تصویب کنیم که آنها تقریباً دارای هویتی ناییداً بوده و از هیچ گونه جایگاه اجتماعی در خور انتسابی برخوردار نیستند. شیعیان جعفری به دلیل اشتراک در مذهب، گویش با به تعبیری قومیت با شهروندان آذربایجان، بدتر گویند اینکه جزء اقوام ترک به شمار می‌آیند، ولی به تحریر عجم یا آذری نامده می‌شوند که این نام همچنان بر آنها باقی مانده است، در این مقاله سعی شده است چگونگی شکل گیری این گروه از شیعیان و فعالیت‌های آنها مورد بررسی قرار گیرد.

پراکندگی خوارابی

در مورد جمعیت دقیق شیعیان دوازده‌لسانی ترکیه حرف و حدیث بسیار است ولی آن چیزی که می‌توان تخمین زد جمعیت حدود یک‌پنیم تا سه میلیون نفر را تشکیل می‌دهند. عمده شهرهای شیعه‌نشین ترکیه در شرق این کشور و در مجاورت ایران و جمهوری آذربایجان قرار دارد، اگرچه اکنون در سراسر این کشور پراکنده شده‌اند. پراکندگی جعفری این گروه در ترکیه به صورت زیر است:

۱. شرق و شمال شرقی ترکیه: شهرها و روستاهای این منطقه که در مرز ایران، ارمنستان و نخجوان واقع شده، مانند شهرهای اغدیر، فارص، توزلوجا، اولالیک، تاشیلی جای، آکیاکا و آرماجی بیشتر شیعه‌نشین هستند. استان قارص از مهم‌ترین محل‌های تمرکز شیعیان است مردم این استان به زبانی نزدیک به زبان آذربایجان ایران سخن می‌گویند. همچنین استان اغدیر نزدیکی دیگر از مراکز شیعیان جعفری به شمار می‌رود.

۲. شمال غربی ترکیه: بیشتر جمعیت شیعیان دوازده‌لسانی این مناطق در شهرهای استانبول، بورسا و ازمیر سکونت دارند.

۳. مرکز ترکیه: بیشترین تجمع شیعیان جعفری در مرکز ترکیه در پایتخت این کشور، آنکاراست.

۴. غرب ترکیه: در شهرهای چون ازمیر و تورکوبلو.

شیعیان در جامعه امروز

با پیروزی انقلاب اسلامی ایران، تحولی بنیادین در جامعه شیعه جعفری ترکیه پدید آمد که نگاه اثربخش جامعه و توجه حکومت به این اقلیت مذهبی را به دنبال داشت. شیعیان جعفری، این سوزمن، از خود فراموشی، به نوع خودبیاوری رسیدند و برای دستیابی به متولی مناسب با میزان توجهی که در جهان اسلام و از جمله ترکیه به مذهب اصلی تشیع صورت گرفته بود به تحریک درآمدند

پیشیه تاریخی

شاه اسماعیل در انساعه تشیع در ایران و کشورهای همسایه تلاش می‌نمود هنگامی که او به سلطنت رسید، مذهب تشیع را به صورت مذهب رسمی ایران اسلام کرد و هوخواهان بسیاری در منطقه آسیای صغیر به دست اورده در این زمان تشیع در آسیای صغیر به دو صورت متجلی شد:

۱. فریادش‌ها که به تکه از همیل وابسته بودند و مراجعت اسلامی اینها بود.
۲. یکتاپی‌ها که به تکه حاجی یکتاپی‌لی وابسته بودند و مرشد ایشان بالیم سلطان بود.

تقویت روز افسرون قدرت شاه اسلامی و نفوذ معنوی او در میان ترکان‌های آسیای صغیر، عثمانیان را به وحشت اداخت، از این‌رو بازیزد

دوم تعدادی از شیعیان را به مورا، گیریت مودون و کورون تبعید کرد. در زمان سلطنت سلطان سلیمان لایل غر عثمانی نفوذ تشیع در آسیای صغیر بسیار زیاد بود. گفته می‌شود که سلطان سلیمان برای مقابله با شیعیان و طرفداران اهل بیتلر (به سوی

۳. برگزاری برنامه‌های فرهنگی
سیاسی: برگزاری کنفرانس وحدت اسلامی در استانبول، مشارکت در پویایی خیمه حماسه عاشورا در ایام محروم در شهر اغدیر، برگزاری مراسم روز قدس در شهرهای مختلف ترکیه (استانبول، بورسا، اغدیر) برگزاری تجمع حمایت از مردم بحرین در مقابل سفارت عربستان در استانبول.

۴. فعالیت‌های رسانه‌ای: وب سایت خبری - تحلیلی (rasthaber.com) پایگاه خبری اصلی شیعیان ترکیه در اینترنت است که توسط این انجمن و انتشاری شده است. این سایت پس از ثبت جایگاه خود بین مسلمانان و بویژه شیعیان ترک زبان، بخش افری خود را نیز در دو قسم اخبار و مقالات آغاز نموده است. سایت (rasthaber) در حال حاضر علاوه بر پیشرو پودن در اطلاع‌رسانی و تحلیل سیاسی - اجتماعی در امور منطقه‌ای - بین‌المللی بین سایت‌های متعلق به شیعیان ترکیه به پایگاهی برای نویسندهان جوان شیعی و پستی و تشویق دانشجویان فکری آنها و تشویق دانشجویان فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌ها به نویسنده و تحقیقات اجتماعی سایر در بستر این سایت تبدیل شده است. این سایت در حال حاضر پرینتهای ترین سایت شیعی ترکیه به شمار می‌آید. همچنین سایت‌های وابسته تخصصی در چهار حوزه چندراسته‌ای، بانوان، کودکان و اندیشه نیز در حال راه‌اندازی است مدیریت این انجمن بر عهده ضیاء یلماز است.

البته گروههای دیگری هم در میان شیعیان ترکیه وجود دارند که فعالیت‌شان محدودتر است از جمله: انجمن مظلومون در (مظلومان) که چندی پیش میزانی شاخته اسایی کاروان بین‌المللی‌الیتیت المقدس را در ترکیه به همراه انجمن تایدر بر عهده داشت: «موسسه اهل بیت(ع)؛ موسسه آل طه و ...»

مؤسسه به انتشار می‌رسد که غدیر آکارس، امام جماعت مسجد مهدیه استانبول، سردبیری آن را بر عهده دارد. از فعالیت‌های فرهنگی دیگر این گروه می‌توان به دولت چند فیلم شیعی مانند سریل ولایت عشق به زبان ترکی اشاره کرد. مشی گروه کوثر، مشی فرهنگی است و بیشتر اضایان آن مقلد امام حمینی(ره) و آیت‌الله خامنه‌ای هستند.

الجمن تایدر (TAYDER) (الجمن تحقیقات و همیاری اجتماعی) در سال ۲۰۰۶ با هدف شناسایی، سازماندهی و آموزش دانشجویان شیعی ترکیه و نیز بسط اندیشه انقلاب اسلامی در این شکور تأسیس شد این الجمن پس از شناسایی و ارتباطگیری با دانشجویان شیعیه در شهرهای مختلف ترکیه فعالیت‌های خود را در زمینه حفظ و تقویت هویت مذهبی آنها و سازماندهی و ایجاد اتحاد بین آنها آغاز کرد.

دفتر مرکزی انجمن تایدر در شهر استانبول قرار دارد و در شهرهای انجمن دارای دفاتر (خواکامهای دانشجویی) در پاسزده شهر ترکیه است. در کل فعالیت‌های انجمن تایدر را می‌توان در چهار بخش کلی طبقه‌بندی نمود:

۱. جنب و سازمان‌دهی دانشجویان شیعه شناسایی و برقراری ارتباط با دانشجویان شیعه در دانشگاه‌های مختلف ترکیه و جذب و مشکل کردن و اسکان دانشجویان شیعه در خواکامهای انجمن و اسکان دانشجویان شیعه در نیز کمک مالی مستمر و موردی به تعهدی دیگر از دانشجویان شیعه:

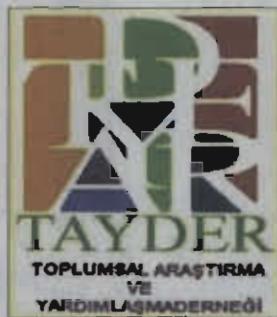
۲. آموزش دانشجویان شیعه: تلاش جهت رشد فکری و عقیدتی دانشجویان شیعه تحت بوشش و تربیت آنها در خط انقلاب اسلامی و ولایت فقیه از طریق ارسال کتاب‌های عقیدتی فرهنگی، برگزاری جلسات هفتگی دانشجویی در شهرهای مختلف و برگزاری اردوهای آموزشی سالانه دانشجویی:

را تعطیل کنند، اما اگر شیعیان دارای چندین مسجد باشند، امکان مقابله با آنها کمتر خواهد شد. از همین‌رو طرح احداث مسجد در مناطق شیعیش استانبول را با سختی های قراول آغاز کرند. در همین راستا مساجد متعددی همچون مسجد امام علی(ع)، مسجد امام حسن(ع)، مسجد امام حسین(ع)، مسجد ابوطالب و ... احداث شد که همان ایام روزنامه‌های ترکیه (از پرتیاز ترین روزنامه‌های ترکیه) نسبت به افزایش مساجد شیعیان در این کشور هشدار داد. در حال حاضر مسئولان زینیه روابط نسبتاً خوبی با دولت اردوغان دارند و دولت ترکیه شیخ صلاح الدین را به عنوان رهبر شیعیان ترکیه مورد توجه قرار می‌دهد. اگر چه مسولان آن روابط خوبی با مقامات و نهادهای ایرانی هم دارند و در برنامه‌های مختلف دینی و سیاسی در ایران از ایشان دعوت به عمل می‌آید اما گفته می‌شود آنها چندان تمایلی برای آشکار نمودن این روابط در داخل ترکیه ندارند این گروه برجای اینترنتی چند زبانه‌ای به آدرس www.zeynebiye.com دارد.

گروه دوم، مؤسسه فرهنگی کوثر است. کوثر اولین مؤسسه رسمی شیعیان ترکیه است که از سال ۱۹۹۲ فعالیت خود را در زمینه علمی - فرهنگی آغاز نموده هسته مرکزی این گروه را روحانیان افری زبان ترکیه‌ای که در قم تحصیل کرده‌اند تشکیل می‌دهند و با مددیوت یک گروه دوازده نفره فعالیت می‌نمایند. مقر اصلی این در استانبول قرار دارد و در شهرهای انجمن دارای دفاتر (خواکامهای دانشجویی) در پاسزده شهر ترکیه است. در کل فعالیت‌های انجمن تایدر را می‌توان در چهار بخش کلی طبقه‌بندی نمود:

۱. جنب و سازمان‌دهی دانشجویان شیعه شناسایی و برقراری ارتباط با دانشجویان شیعه در دانشگاه‌های مختلف ترکیه و جذب و مشکل کردن و اسکان دانشجویان شیعه در نیز کمک مالی مستمر و موردی به تعهدی دیگر از دانشجویان شیعه:

۲. آموزش دانشجویان شیعه: تلاش جهت رشد فکری و عقیدتی دانشجویان شیعه تحت بوشش و تربیت آنها در خط انقلاب اسلامی و ولایت فقیه از طریق ارسال کتاب‌های عقیدتی فرهنگی، برگزاری جلسات هفتگی دانشجویی در شهرهای مختلف و برگزاری اردوهای آموزشی سالانه دانشجویی:

نوده اهل سنت، تقاضوت میان شیعیه امامیه و علویان را دریافت و به عویشه در میان نسل جوان متفاهم، نسبت به شیعیان متدين، صمیمت و نزدیکی ایجاد شد. حکومت ترکیه با توجه به ارتباطات دیرین و رو به گسترش جامعه شیعیه عجمی این کشور با حوزه‌های علمی ایران و تأثیرات احتمالی این اقلیت کوچک بر اقلیتی بزرگ‌تر عیانی لوبان، توجه خود را به سوی شیعیان جعفری معمطوف نمود شایان ذکر است که شیعیان ترکیه مسؤولیت‌های مهمی در ارکان قدرت ندارند و بیشتر به مشاغل آزاد و غیر دولتی اشتغال دارند.

در سال‌های پس از پیروزی انقلاب اسلامی در میان شیعیان ترکیه گروههای مذهبی فعالیت شکل گرفته که در عرصه‌های مختلف مذهبی، فرهنگی، اجتماعی و حتی سیاسی و اقتصادی فعالیت دارند و هر کدام به نحوی امور شیعیان هواز خود را رتق و فتق می‌کنند. اگرچه شکل گیری این گروهها مخالفانی هم دارد و برخی معتقدند وجود گروههای چندگانه در میان شیعیان زمینه‌ساز تفرقه در میان جامعه شیعیان شده و باعث گردیده در حد همان اقلیتی هم که هستند نتوانند اثر گذار باشند. البته همانها اضافه می‌کنند که این تعدد گروهها بیشتر در میان رهبران گروههای هاست و عامة شیعیان یا یکدیگر خطکشی و گروه‌بندي ندارند. در هر صورت در حال حاضر چند گروه عمده شیعی در ترکیه وجود دارد که در ادامه به اجمال معرفی می‌گردد:

قدیمی ترین گروه شیعی در ترکیه، گروه زینیه به رهبری شیخ صلاح الدین اوزگوندوز است. این گروه بیشتر شامل مسلمانان مهاجر از مناطق شرقی ترکیه به استانبول هستند که به منظور فعالیت‌های اقتصادی به این شهر آمدند. گروه زینیه ابتدایاً به صورت پراکنده در منطقه هالکالی مستقر شدند و فعالیت خود را با تأسیس مسجدی به نام زینیه و گرد آوردن شیعیان مهاجر در استانبول آغاز کردند. این مسجد یک سال پیش از پیروزی انقلاب اسلامی ایران تأسیس شد. شیخ صلاح الدین اوزگوندوز رهبر این گروه و شیخ حمید سوران امام جماعت مسجد زینیه، در ابتدای پیروزی انقلاب از واقعی رخداده در ایران حایات کرند و به همین علت از سوی نظام لاییک به زندان محکوم شدند. آنها متمهم به ترویج خمینی‌گری بودند. در آن ایام مسئولان گروه زینیه معتقد بودند که اگر تهها یک مسجد داشته باشند، به راحتی می‌توانند آن

علوی در لغت به معنای منسوب به علی(ع) است. مصطلح آن است که کسی را که از اولاد حضرت علی و حضرت فاطمه(س) باشد، «علوی» گویند. همچنین علوی به کسانی گفته می‌شود که پس از قتل خلیفه سوم، عثمان بن عفان، علی(ع) را به قتل وی متهم نکردند و به عایشه و معاویه نبیوستند. میان علیان از تابعین و جز آنها اینز باصفت علیون» مقابل عثمانی (ظرفیان خلیفة سوم)، نام می‌برند. شایان ذکر است ناصر خسرو فردیانی را که علوی می‌گفتند، از این قبیل است نه اینکه از ذریه پیغمبر اکرم(ص) باشد. اما منظور از این واژه در این نگاشته معنای اصطلاحی آن است که امروزه در کشور ترکیه به اقلیتی خاص اطلاق می‌گردد. در فرهنگ ترکیه به اقلیت بیان شده نامهای مختلفی داده شده است که اولین این نامها بکشاشیه، پیروان طریقت حاجی بکشاش، ولی خراسانی است. اما از آنچه کشاشیان علیونشین و روسانی تفاوت‌هایی وجود دارد. در ترکیه به بکشاشیان روسانی «علوی» و به بکشاشیان شهری «بکشاشی» گفته می‌شود.

با وجود آنکه علیون و بکشاشیان مستقل از هم هستند، اما امروزه از لحاظ تاریخی و اجتماعی، مطرح کردن انتقال آنها از یکدیگر ممکن نیست. انتقالات علیون با بکشاشیان یکی است آنها را لحاظ ادبیات، عیانی اخلاقی و عقیده، تفاوت بین‌آنها با یکدیگر ندارند و اصولاً نیز مشترک است. تفاوت اساسی آنها یک فوق اجتماعی است و آنکه؛ بکشاشیان غالباً در شهر زندگی می‌کرده‌اند و علیون، زندگی کوچ‌نشینی و نیمه کوچ‌نشینی داشته‌اند از این‌و بکشاشیان گروهی سازمان یافته‌اند، اما علیون که در روستاهای زندگی می‌کنند، هنوز کم و بیش غیر سازمان یافته‌اند. و نیز بکشاشیان پیرو آین لایق‌ترین اندام اعلیون به اسطوره‌ای معتقدند که در آنها آنهاهایی با فرهنگ محلمی آموخته شده است. نکته دیگری که شایان توجه است، این است که ورد به طریقت بکشاشی برای همه افراد ممکن است، اما جامعه علیون، جامعه‌ای بسته است و غیر علیون را در بین خود نمی‌پذیرند به عبارت دیگر، علوی شدن ارثی است و اگر کسی علوی متولد نشود، نمی‌تواند علوی باشد اما بکشاشی شدن اکتسابی (اختیاری) است و هر کسی که بخواهد، می‌تواند بکشاشی شود. سید بودن «آنده» در میان علیون شرط است، اما در بکشاشی برای «جبل» شدن نیازی به سید بودن نیست. امروزه در ترکیه و اندیشه «علوی» و «بکشاشی» با یکدیگر بسیار کره خوره‌اند و به صورت «علوی-بکشاشی» به کار می‌روند.

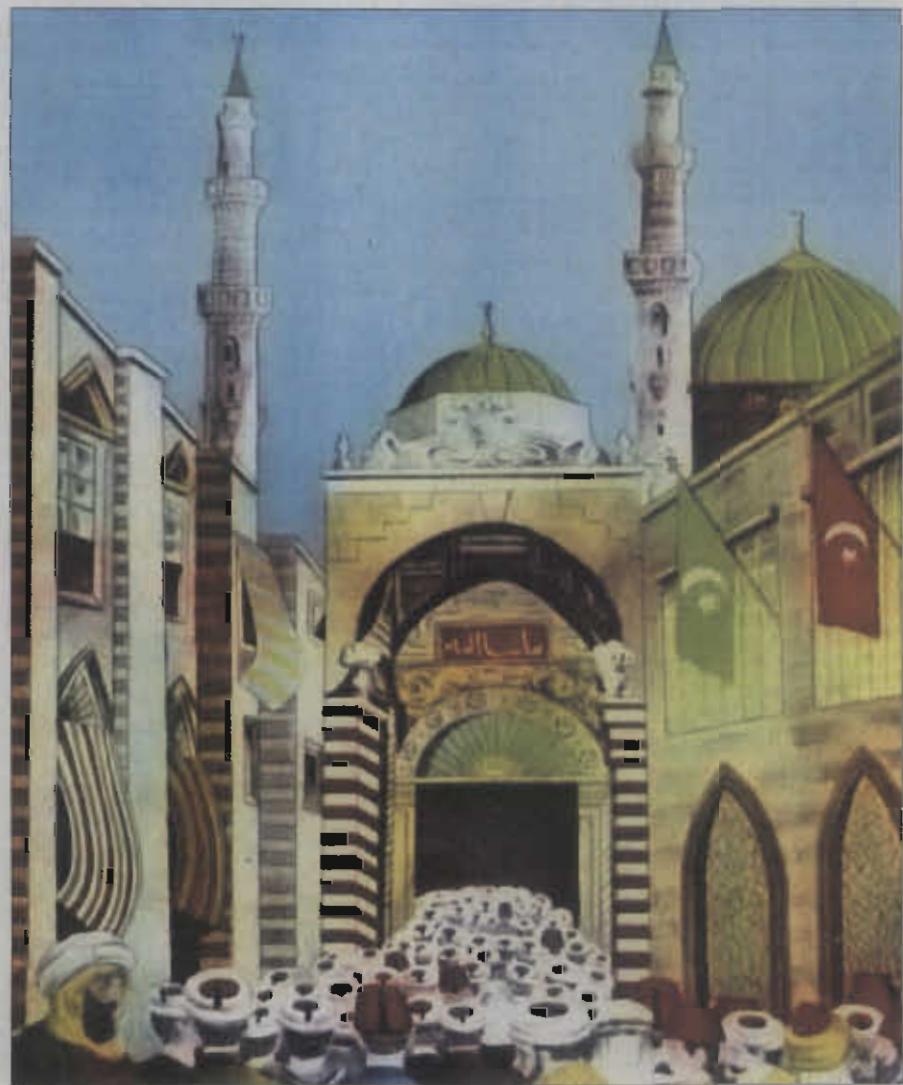
باماهاجرت‌های مختلفی که به ویژه بعد از حمله متفوں، از ایران و آسیای میانه به

نیم نگاهی به تاریخ و عقاید علوی - بکشاشیان ترکیه

علویان ترکیه شیعه هستند؟

مهدی جمالی فر

علویان در جامعه ترکیه دارای جمعیتی در خور توجه هستند و تقریباً به همین میزان نیز در این کشور نمود و بروز داشته و به چشم می‌آیند. اما هاتسغانه در بسیاری موارد حتی از سوی تسبیح و اهل علم، علوی متراوی تسبیح معرفی می‌شود و بسیاری از اعمال و کردار ایشان به حساب شیعیان نوشته می‌شود با در تحلیل اوضاع به مجموع این دو گروه نگاه می‌شود. ما در این پرونده از باب اهمیتی که شناخت حقیقی علیون و تفاوت‌های ایشان با شیعیان دارد، مقاله‌ای را به این موضوع اختصاص داده‌ایم که در ادامه می‌خوانید.

بررسی‌های اتحام

شده در تاریخ

عکاید علمی‌دانش

مہمانگ

دیکھو تو

در معرفت از پیشی

۱۴-۱۵

پاکستانی نر کان

نحو و نسخ

اسْمَهُ الْمُتَّهِبُ

عقیدتی متحفظہ

آناتولی (بەویزه)

مسیحیت اپریز

برهخی عقاید و

آب‌های آنماهات

دانشته است علم

Sy(E) leads

دروزه سی اعماق

ازویرتی های مهم

عہدی علوان

بہ سمعار میزود

مشمار نمی‌آیند، بلکه درای تشت آراء
پیرامون ماهیت علوی گری هستند. از
آنچهایی که درباره تفاسیر و فراتنهای
اختلاف از علوی گری اتفاق نظری وجود
نمی‌دارد و تنها توافق بر سر کلیات است
را بین علوی گری با بسیاری از مسائل
دیگر جمع شدنی است. روشنگران علوی،
تفسیری سکولار از ارائه می‌دهند،
چهاربان علوی تفسیری چه گرا و حتی
علوی گری به سیاستی دموکراتیک
و سکولار بازش هایی چون برلی،
برادری و ازادی تفسیر شده که گویند
چیزی جز اعلامیه حقوق بشر نیست
گروهی نیز علوی گری را با تشیع امامیه
یکی می‌دانند و معتقدند: «علوی گری راه
خنی عشیری است و همه علوبیان می‌باشند
در بیرون از آن بکوشند. طریقت بکتابشی
توسط علمای ها تأسیس گردید تا پیازند
آناتولی را کنترل نمایند و از گسترش مکتب
انی عشیری جلوگیری نمایند علوی گری
و بکتابشی گری کاملاً با هم مغایرند. مقام
دده و شیخ که قرن ها علوی گری را در
قلمرو اقتصاد و روشگردی تخریب کرده
باشد کنار گذاشته شود و نیز باید از انجام
مراسم جم و ورود به جمخانه ها خودداری
نمود». مسجد اهل بیت(ع) در چروم و
مسجد زینبیه در استانبول از حمله مساجد
بن گرواند. نشریه چهارده مصوم(ع) و
عائزون اینز از نشربات آنها بهشم می‌آید.
بررسی های انجام شده در تاریخ و
عقاید علوبیان نشان می‌دهد علوی گری در
ترکه ترکیی از شیمیزم (دین باستانی
برکان)، تصوف و تشیع است؛ البته پس از
عقیدتی منطقه انانوی (بهویه مسیحیت)

پس رستقال شفاهی فرنگ، دومنین
منبعی که فرنگ علوبان را به نسل امروز
متقل می‌نماید، منابع مکتوب آنهاست.
آن منابع در نتیجه زندگی اجتماعی آنها
سیبر کاند. از آنچه علوبان کوچ شین و
سمه کوچ شین و هاندو-لاند هرنشیان
از اسکلت اموزشی پرخور دل سود آمد.
راهن و اصلی ترین طرق رستقال فرنگ
در هیل آنها است. رستقال شفاهی بوده است
که توسط دده‌الارضی به نسل دیگر
متقل می‌شد. منابع مکتوب علوبان
علاء بر اینکه محدود و المکتمله
و در اختیار تمام علوبان بودند ماهرات
نگذشتند و در همه آنها بیام وجود
دارد. این‌روز و می‌باشد که این منابع
مکتوب نبی توائش مانند منابع مکتوب
منابع سلامی که کلامی، فقهی، اصولی
و حدیثی اند. مرجع رجوع علمی علوبان
قرار گرفته و جامعه علوبان را به لحاظ
عقیلی و یکسانی نمایند. با وجود اینکه
تمکی علوبان به جز ساخته متمال به
تشنج در «حمله‌دانه» حاضر می‌شوند و به
آخری سمام معی پر مارند، هر اسم جم بر
پاس کشند و سایر تصرفات عینیتی را
الجام می‌دهند. ما به لحاظ تئوری، مارند
مورانک لد که ظاهر واحد ندارند صفت
و صفت آنها از این‌جهت ایرانیانی هی شود.
آنها به عنوان واحدی این‌گونه و علی‌به
فرهنگی سنتی و شفاهی تکیه دارند که
در نتیجه بالارفتن سطح سواد و گرسنگی
و سلنهای جمعی یا نگاهی مبارز جذی
موافق است. جمله علوبان عرکیه به
لحاظ عقیدتی و فکری جامعه یکسان

دریاره جمعیت علویان رترکیه اماراتی
گوناگونی وجود دارد از نجاکه در
شارگیری های رسمی از مذهب افراد
برسیده نمی شود و خود علاوه بر این
وجود تدقیقی کنند آمارد قی از جمیت
نهادر دست نیست محدودیت های فومی
و مذهبی موجود در ترکیه پا ثغیر گردیده
تا دریاره بعد علویان عدماً هیچ تغییری
شود و به همین علت امری را که علویان
حدستان اراکه می کنند با امری که
می دست خوش اعلام می کند مخالف است
برواقع هر بگ از طرفین امیر را آن گویه
که به نفعش باشد اعلام می کند اگر
حوالیم حد میلگان افراط و نظریه درباره
جمعیت علویان ترقی که رادر ظرف بگیریم
می توان گفت اسرور زیبیس ایلرده ملیون
علوی هر ترکیه زندگی می کنند جمعیت
کوچک ترکیه بیس از «ختلاد و بیخ ملیون
فرات

علویان که در کشور ترکیه زندگی
می کنند به لحاظ زبانی به سه گروه
قسم می شوند ترکان ها کوشاها و رازها
ترکمن های علوی آذربایجانی خود را کوهند
که عبارتند از: چنی ها، ناخنچی ها، تاخته
چیزی را ویدیلی ها علاوه بر سه گروهی که
ذکر شد، گروه دیگری بیز در ترکیه حضور
دانند که علوی خالده می شوند این
علویان عرب زبان می شوند و به «نصریه»
معروف که در حال حاضر بیشتر در مناطق
مسکندریون، آذربایجانیه پیش منده و
جمعیت حدود ۲۵ هزار نفر را تشکیل
می دهد گرچه ممکن است برخی
علویان ایلها و علویان ترکت و وجود
آنها ته بیش از نیمی ایلها یا یک دیگر طبقه های

آناتولی صورت گرفت جو حیران متفاوت در آن منطقه به وجود آمد؛ از یک سو گروهی به زندگی ساکن در شهرها روی اورده و از سوی دیگر ایلات و عشایر ترک به اقضای شرابی زندگی‌شان در روستاهای دشت‌ها مستقر شده و به زندگی کوچ‌نشینی و نیمه کوچ‌نشینی خود ادامه داندند در این پیشیت یک دوگانگی عقیدتی و سیاسی میان شهر و روستا بوجود آمد. نادیده گرفتن حقوق روستائی‌شمنان توسط طبقه حاکم (سلام‌آجقه روم) زمینه مساعدی را برای تبلیفات اهل طرقیت به وجود آورد رؤسا و پیشوایان عشاپر که در لباس باپاها آسیای صغیر ظاهر شدند، در اعماق ادامه‌دهندگان راه و روش شمن‌های آسیای میانه بودند که عشایر اطاعت آنها را واجب می‌دانستند. جنبش باپایه که به رهبری یکی از باپاها بیان شده در قرن هفتم هجری صورت گرفته، قیامی بود برای پایان دادن به ظلم و بی‌عدالتی از خلافای رهبر جنبش باپایه) جمع آمده نسبت به ایلات و عشایر مهاجر به آناتولی. پس از شکست این قیام بسیاری از بازماندگان آن به گرد حاجی بکتابش ولی (از خلفای رهبر جنبش باپایه) این را می‌گردید. با شروع دعوت صفوی در آناتولی پیکاشیان روسنایی که زندگی کوچ‌نشینی و نیمه کوچ‌نشینی داشتند و از حکومت عثمانی تراویث بودند، به آنها پیوسته و تحت عنوان قربلاش صفویان را برای کردند. برای مدت‌های طولانی قربلاشان نام تعریف شده‌اند. در اسناد عثمانی آنها از زندقی، راضی، شیعه و محدث مشهور شدند. اما نام تاریخی آنها همان، قربلاش به معنی سرخ سر است که به دلیل سروش سرخ رنگ دوازده ترکی که بر سر می‌گذاشتند به این نام معروف شده بودند. در اسناد عثمانی قربلاش به معنای مرتد و شورشی آمده است، به همین دلیل علایق منفی علوی جایگزین قربلاش گردیده و از آن گروه‌های مرتد در ترکیه شد. حکومت عثمانی برای جلوگیری از نفوذ صفویان در آناتولی به سر کوب قربلاشان آناتولی (علیوان) دست‌زد. آنها نیز سکوت نکرده و قیام‌های را علیه عثمانی به راه اندختند. پس از صلح امасیه (۹۶۲ هـ / ۱۵۵۵ م) و نیز با تحریم تشیع فقاہتی در ایران به تدریج قربلاشان آناتولی، که اهل فقه و شریعت نبودند، از حکومت ایران نالمید شده و بر پنهان مناطق دور افتاده و با تکیه بر تدقیق به حفظ سنت‌ها و باورهای خود ادامه دادند. قربلاشان که از این میان بعد «علوی» خوانده شدند، با ظهور کمال آناتورک که خود از بکتابشان بود، در سلک حامیان وی در آمدند و از سکولاریسم حمایت کردند. دوران جمهوریت ترکیه، پایان اختفای علیوان بود و آنها به تدریج وارد صحنه سیاستی تر کیه شدند.

نیز بسیاری خود شیوه ایشان را می‌دانند و آنها تأثیر داشته است. غلو درباره علی (ع) یکی از بزرگ‌ترین مفاسد علوبان به شمار می‌رود. سیاست از علوبان، آیینی را که در قرآن کریم به احکام عبادی دلالت دارد، تا پیوند می‌کنند و احکام علی اسلام را تحریف قرآن کریم را نیز سطح کرده‌اند. بعضی از آنها معتقدند قرآن، توسط خلفی سه گانه و بنی اسرائیل تحریف شده است و چهارم اینکه درباره حضرت علی (ع) پوچیده، حق گردیده است. سیاست از علوبان نماز می‌خواهند و نیاز (مسجدی) را که به شکل رو در رو در عراس جم انجام می‌دهند (رانوی نماز) می‌دانند و برخی معتقدند که نماز و روزه از طرف الملاع (و اوله، انجام شده است و خداوند نیازی به نماز و روزه مانند ندارد) این نمازها و روزه‌ها برای اونتها متفاوت هستند. قرآن کریم را در طیور روز دهم فوج از عید قربان، نیت روزه محروم می‌کنند. روزه مذکور، از روز اول محروم شروع می‌شود و معمولاً در ظهر روز دهم به پایان می‌رسد. اما برخی تاریخ روز دهم روزه می‌گیرند علوبان روزه دار، در این مدت آب نمی‌نوشند، گوشت نمی‌خورند و به غلتانی حیوانی لب نمی‌زنند و از قربانی کردن، تراشیدن پیش، نزدیکی با همسران و برخی اینها زمان را می‌گذرانند. روزه می‌گیرند از اینها عبارت است از: روزه محروم (۱۲ روز) و روزه حضرالیاس (سه روز). آنها از دلخواهی زکات نیز خودداری می‌کنند بسیاری از آنها حج را به جا نمی‌آورند.

حضرت محمد (ص)، علی (ع)، فاطمه (س) و فرزندان ایشان حسن و حسین (ع) در میان علوبان به عنوان اهل شیرده واجب نیست.

در ایام محروم هنگامی که دو نفر علیوی با یکدیگر ملاقات می‌کنند، مسلم آنها علی گونه است؛ نفر اول می‌گویند: «لیا امام» نفر دوم پاسخ می‌دهد: «یا حسن (ع)». علی (ع) را به عنوان جانشین معرفی کرده است اما پس از وقت ایشان، جانشی می‌شود. علی (ع) نادیده گرفته شده و حق او غصب شده است. علوبان نسبت به تولی نوشته‌فضولی بعنادی، را در مراسم خود می‌خویند. پس از پایان یافتن روزه روز دهم، علوبان قریبی دفع می‌کنند و به اطعمه گرسنگان و قرع عسل تشنگان می‌برند. همچنین در این روز، غذایی به نام «غاششواره» می‌پزند و بین مردم توسع می‌کنند در گذشته، شروع روزه در میان مسلطان مختلف علیوی نشین یکان نیویه است. اما اکنون علوبان، نقویم دارند و نام سلطان، آین خود را همراه با مام شروع و نزدیک اینام می‌رسند.

با توجه به آنچه بین شد در می‌باید که در غریبی مراسم‌های ویرایش اعلیٰ اینها را رشد نگه می‌دارند و به همین مناسبت در دفعه اول محروم، روزه می‌گیرند. آنها بست روزه از عید قربان، نیت روزه محروم می‌کنند. روزه مذکور، از روز اول محروم شروع می‌شود و معمولاً در ظهر روز دهم به پایان می‌رسد. اما برخی تاریخ روز دهم نیز روزه می‌گیرند علوبان روزه دار، در این شده‌اند. اینها از اینها را می‌گیرند از دست نزدیکی اینهاست. علوبان در میان ایشان در سرتاسر ترکیه ساکن شده‌اند. با این حال، جمعیت زیادی از آنها را شده‌اند. مکتب تفاوت‌های زیادی با یکدیگر دارند. اگرچه علوبان در مناطقی مانند اصلیه، توکات، جروم، سیواس، ارزنجان و تونجی یافت همانند شیعیان اسلامی، علوبان نیز در دمه شیرده واجب نیست.

علوبان به معبد ایشان

عقاید التقاطی و

اعراضی و گرایش

بدسکولاریزیم، در

نگاه غربی های تهدید

محسوبیتی شوند

در این رابطه، فرانسا

توال در کتاب خود،

«زیولوژیک تشیع»

حسن می‌گویند: «اگر

به قدرت رسیدن

بدیده علیوی نتیجه

ستنتیزمی ابرزی

زیولوژیک خارجی

نیازد (زیرا هیچ کوئه

ارتباطی میان جامعه

علی و القلب

اسلامی ایران وجود

نیازد (دلیل نمی‌شود

که نسبت به آن

مسامحه به خرج

نهیم

بزرگتر و سایر شهرها مهاجرت کرده‌اند و سازمان‌های خود را در آن مراکز شهری تشکیل دادند. مناطق معدله شیعیان جعفری در ترکیه ایکدیر، قارص، اردهان و بخش‌های از اغیر است که تمام آنها در منطقه شرقی آناتولی واقع شده‌اند. اگرچه بسیاری از شیعیان جعفری در این منطقه پیش از دوره عثمانی نخستین می‌زیستند، برخی از آنها طی جنگ عثمانی - روسیه در سال ۱۸۷۸ می‌ترکنند و شیعیان از ایران به آناتولی امداده و شیعیان از ایران به آناتولی مهاجرت کرده‌اند. شرق آناتولی مهاجرت کرده شیعیان جعفری به دلیل نارسایی در نظام آموزشی و بهداشتی و عدالت به خاطر بیکاری به شهرهای بزرگ صنعتی مهاجرت کرده‌اند. گذشت زمان در آن مناطق قدرت یافته و سر این جم مکان‌های عبادی خود را ساخته و پس از آن سازمان‌های گوناگونی را تشکیل دادند. جناب که گفتند جمعیت شیعیان جعفری ریشه در آذربایجان دارد و امروز مهم‌ترین شهر محل سکوت آنهاست.

در ترکیه علوبان و اهل سنت با یکدیگر ازدواج می‌کنند. همچنین علوبان و شیعیان جعفری به دختران و پسران خود اجازه ازدواج با یکدیگر نمی‌دهند. بالین حال افراد زیادی از اهل سنت و شیعیان جعفری با یکدیگر ازدواج کرده‌اند. جعفری‌هایی که با اهل سنت ازدواج کرده‌اند، نقل می‌کنند زمانی که برای اولین بار برای حوالستان از یک دختر سنت اجازه گرفته‌اند، خلوه دختر با این تصور که شیعیان جعفری همان علوبان هستند به آنها اجازه نداده‌اند. اما هنگامی که خانواده‌های دختران در پیشند که جعفری‌ها علیوی نیستند و آنها به مسجد می‌روند و نماز می‌خواهند، فرشان تغیر یافته و اجازه ازدواج با آنها را مادر کرده‌اند. در پایان باید گفت وجود وجه اشتراکی با عنوان «اتهه اهل بیستع» میان شیعیان و علوبان این مطلب را به ما گوشزد می‌کند که نایاب نیست به آنها بی‌توجهی کیم جرا که علوبان بمرغم داشتن عقاید التقاطی و احرافی و گرایش به سکولاریزیم، در نگاه غربی‌ها تهدید محظوظی شوند.

در این رابطه، فرانسا سوال در کتب خود، «لیو پلتیک تشیع» جنین می‌گویند «اگر به قدرت رسیدن بدیده علیوی نتیجه مستقیمی بر روی زیولوژیک خارجی ندارد (زیرا هیچ گونه ارتباطی میان جامعه علی و القلب اسلامی ایران وجود ندارد) دليل نمی‌شود که نسبت به آن مسامحه به خرج دهیم.»

مسجدسازی و حفظ شیعیان

گفت و گو با حجت الاسلام والمسلمین صلاح الدین اوزگوندوز

محمد مهدی رحیمی

ادیت و از ازهار برای این بود که از استانبول مهاجرت کنید

بله، اما چون حرف را می‌زند نه دادگاه یعنی پلیس این حرف را می‌زند نه دادگاه و حکم قانونی، بعد از دو سه روز من را آزاد می‌کردنده و می‌گفتند: از اینجا برو به جایی که داری برای آنها خدمت می‌کنی. منظور آنها ایران بود، اما من هر بار که آزاد می‌شدم مسجد دیگری می‌ساختم، آنها مؤمن را کنک می‌زندند، اما اداه را بلندتر می‌گفتند. در واقع با اذیت و ازار آنها جهات مبارزه بزرگتر می‌شد، اما با وجود همه این مشکلات ما به کار خود ادامه دادیم، مشکل دیگر در محله سکونتمان بود چون که در آن، سیاست‌های خاص خود را دنبال می‌کردیم، میدان عاشورا (یا میدان هالکالی) در واقع میدان تعلیم کلاشینکوف توسط کمونیست‌ها بود و اصلاً محله هم محله از اشده توسط کمونیست‌ها بود؛ چون محله‌ای فقیرنشین بود و بیشتر مردم آن کارگر بودند این کارگران با وجود شیعی یا سنی بودند به کمونیسم گروایش داشتند. با وجود کمونیست بودن این مردم، ما در محل آنها فعالیت کردیم، لیل اینکه دادگاه‌های مردمی و داخلی کمونیست‌ها حکم اعدام من را صادر کردند همین فعالیت‌ها بود.

یعنی به خاطر اینکه جوانان شیعه را جذب می‌کردید حکم اعدام شما اساز کردند؟

بله، چون منطقه آزادشده آنها را تحت شعاع کارهای خودمان قرار داده بودیم و آنها در حال تبدیل شدن به محله شیعنشین بودند. از جمله کارهایی که ما انجام دادیم این بود که هر روز در منزل یکی از ساکنان محله که اکنون هم راهنمایی بودند مجلس برپا می‌کردیم. در هر خانه‌ای که محل برپایی مجلس بود جوانانش هم محصور بودند حضور داشته باشند و در برگزاری مراسم کمک کنند. بعد از مراسم ما با آنها سخن می‌گفتیم و کم کم به سمت تشیع چندشان می‌کردیم. تقویت همین گراش در میان جوانان باعث شد الحمدله آن مسائل تمام شود. افزون بر جذب جوانان، آنهاستی هم که تازه

حضور شیعیان در منطقه‌ای که امروز به نام کشور ترکیه شناخته می‌شود سایه‌ای دیرینه دارد اما ظهور و بروز این حضور در دوره‌های گوناگون متفاوت بوده است و حکومت‌های گوناگون هر یک شواطئ خاص را برای ایشان رقم زده‌اند. اگرچه مناطق شرقی ترکیه که در مجاورت ایران و جمهوری آذربایجان قرار دارد، پایگاه و پست اولیه تسبیحان در این کشور معروفی می‌شود، اکنون عرکرت و وهبری شیعیان در شهر استانبول قرار دارد؛ استهان این موضوع عجیب نیست: زیرا امروز قلب ترکیه در استانبول می‌باشد. در میان شیعیان ترکیه مسجد زینیه و یزدیه و بیهوده دارد و نخستین تسکیلات منسجم شیعیان را ایشان ترتیب نموده و زمینه‌ساز بسیاری از فعالیت‌های بعدی شده‌اند. رهبری این گروه راه از آغاز ناکنون حجت‌الاسلام و المسلمین صلاح الدین اوزگوندوز بر عهده دارد که سال‌ها در قم و تجفف به تحصیل مشغول بوده است، البته از دیرباز به دلیل حکومت لاتیسیم بر کشور ترکیه و مسوعیت تأسیس حوزه علمیه علاقه‌مندان به فراگیری مکتب اهل بیت (ع) راه سفر به عراق و پس از انقلاب، به ایران را در پیش می‌گرفتند حجت‌الاسلام اوزگوندوز عضو شورای مرکزی مجمع جهانی اهل بیت و نیز شورای مشورتی مجمع جهانی بیانی اسلامی است و البته حکومت ترکیه هم ایشان را همراه شیعیان می‌داند؛ اگرچه با پیروزی انقلاب اسلامی ایران و تقویت شیعیان، گروه‌های شیعی جوان قزوین و پویای دیگری هم در این کشور رنگارنگ شکل گرفته‌اند و رهبرانی دارند.

شیدم که الان مرکز فعالیت‌های ما در آنجا قرار داد در آن زمان در این منطقه تقریباً چهل خانه وجود داشت و فاضل‌بین به کتاب‌نوشی‌ها گشته که از آنها رجوع کردیم تا یکی از کتاب‌ها را بگیریم یا خود کتاب‌های اینها را آنها می‌گفتند که کتاب‌ها فروش نرفته است برای تحویل کتاب‌ها هم هر چند ارسال آنها را طلب می‌کردند. در این شرایط تضمیم گرفتیم مساجدی بسازیم تا برای خودمان بازار ایجاد کنیم. اگر در یک شهر پنجاه مسجد ساخته می‌شود

تا پیش از آن شیعیان در استانبول مسجدناشندند؟

خبر، البته در یک رایل در جنوب بازار بزرگ استانبول، مسجد کوچکی متعلق به ایرانی‌ها وجود داشت که حدای اذان آن در بیرون مسجد پخش نمی‌شد؛ زیرا شیعیانیه که این مسجدی است که هنگام اذان عزارت «علی ولی الله» از بلندگوهای آن پخش می‌شود و هموطنان شیعه ترکیه از این شغل مدردند. در حالی که ساخت مسجد اذان نخستین مسجدی است که هنگام اذان عزارت «علی ولی الله» از بلندگوهای آن پخش نمی‌شود و هموطنان شیعه ترکیه از این شغل مدردند. در قرن نویسه‌ای ایران بود، اما در جنگ روسیه با ایرانی‌ها آذری‌ها آذربایجان هستند که تا ۱۸۲۰ م بخشی از سرزمین ایران بودند، اما در جنگ روسیه با ایران، به دست روسیه افتادند بعد از جنگ ایرانی‌ها اول در اوایل تأسیس جمهوری در ترکیه، استلن قارص به ترکیه ملحق شد. قدمت این الحال هنوز به یک قرن نرسیده است. از آن زمان به بعد به دلایل امنیتی با اقتصادی و پویایی در جستجوی باقتن شغل، مردم بسیاری از استان قارص به شهرهای مرکزی و بزرگ‌تر ترکیه مهاجرت کردند. این سرعت پیش از گرد در آن ایام هنوز در ایران انقلاب اسلامی به پیروزی نرسیده بود، اما قیام مردم آغاز شده بود. این زمان منشی‌ها به نام «اطهر» منتشر شدند و در منطقه نسبتی تیرنشینی ساکن

سایر اساس این سخن
امام خمینی(ره) که
فرمودند مسجد
ستگر است
تلash کرد به برای
محفاظت از شیعیان
ستگر سازی گنیم و
در واقع برای خود
بایگاه اعتقادی پدید
آوریم تا جلوی از
دست رفتمن شیعیان
را بگیریم

مضمون آن با سال قل قفاوت پیدا می کند. سخن گفته می شود: برای مثال در این بیک ساعت شیعیان خویی از روبروی آنام حسین(ع) به مدینه آغاز می گردند و از آجا به مادرانی قتلگاه از زین خالی رسید(س) و نیز ماحراهای مربوط به شام و قصر خضرای یزد گردیده می شود.

این شاید نیم حرفاها برای
این کار دارید؟
 خیر، آنها نیستند.

بعنی آماتور هستند؟
 بله، چند ماه قبل از مراسم انتخاب می شوند و یکی از استادان اثرباری مالی اینها را تعریف می کنند. هدف من راه خودم می نویسم نا خواه و باطل بیان. برای رسمی که دو ساعت است تقدیر با اذان ظهر یا میان می آید. اگر هوا خوب باشد نماز ظهر در همان جا برگزار می شود.

هر همان میان؟
 بله، اما اگر هوا خوب نباشد در مسجد نماز می خوانیم.

بعنی هر کسی به مسجد خودش
میزد؟
 بله، چون با اتوبوس می آیند، باید با اتوبوس ها هم برگردند. در شب هم مراسم شام غربیان برای می شود.

برناسای برای پذیرایی از
عزاداران هم دارید؟

آن سال ها اغلب این برنامه در کوچه های اطراف مسجد برگزار می شده در میدان اما در کوچه هانه صدا به درستی به جمعیت می رسیده و می شد نظم خوبی را ایجاد کرد در آغاز کار حتی انجانو هم نداشت به همین دلیل محل برگزاری را کم کم تغییر دادیم بخشی از اراضی در آن مراسم عاشورا برای می شد اراضی شخصی بود بخش دیگر راه از دولت گرفتیم به عنوان باشگاه ورزشی این اراضی استادی هزار متر مربع بود، اما بعد از ۴۴ هزار متر مربع رسید البته در گرفتن این اراضی، ما مشکلاتی با فرمادنی، استنادی و مالی پیدا کردیم، ولی با مکمل خدای قادر در نهایت مفاهیم حکومت و محلی ها و بومی ها تسلیم شدند و منطقه از آن ماست؛ یعنی تعداد سی، چهل خانه ایتندی به سه هزار، چهار هزار خانه رسانید ما با هیچ شروع کردیم، شیعیان در این منطقه ابتدا راغه شدند و گرانشات کموفیستی داشتند به گوینده که حتی به این منطقه مسکو کوچک می گفتند، اما الان صدای یا حسین آنچه اجراهایان می شوند و بین این الملل شده اند و بر پنسکو، گرسن و نام آنها نیست شده است با گسترش تنشیع در این منطقه، مراجع هم در آنجا دفتر دایر کردند.

این برنامه محور برنامه های همه مساجد شیعیان استانی است؟
 بله، روز عاشورا مرا ساخت دیگر در سراسر استانی داشتند از ۱۰ ساعت پرینه دارند، بعد به سمت مسجد زینیه می آیند. کم کم دسته ها در آنجا مستقر می شوند و هر یک برای خود مرثیه می خوانند و سپس می زنند. مراسم به شکل رسمی در ساعت ۱۰ آغاز می شود اینها اینست که مدت یک ساعت در برای روز عاشورا این گفته می شود: یک نفر مقبول مردم و یک نفر هم از پرگان علویان صحبت می کنند. هر ساله برنامه تقریبا همین است بعد از یک ساعت سخنرانی تقریبا یک ساعت هم شیعیان خویی این جام می شود در این بخش از برنامه از مقامات مهم ترین کار برای شیعیان است. البته در

دارای تقریبا ۲۵ هزار متر پارکینگ و بازار، ده هزار متر مسجد و مشتملات مسجد نزدیک سی هزار متر مرکز فرهنگی است تاکنون ساخت این مرکز تا طبقه هفتم پیش رفته است.

فکر من کنید این مرکز در چه زمانی به طور کامل افتتاح شود؟
 هر زمان که شرمانی لازم برای ساختن فراهم شود اسرعتر کار متسابق با درآمدی است که از سوی مردم تأمین می شود، چون عدمه زینه را مردم با کمک های خود تأمین می کنند. البته اگر این مرکز به بهره برداری برسد، با توجه به فضای تجاری که برای آن درنظر گرفته شده است، در آینده ای خوبی خواهد داشت که آن هم به مصارف فرهنگی شیعیان می رسد.

از برنامه های جانبی تا برای شیعیان پر مایه

همان گونه که گفتیم، مادر مسجد باشگاه ورزشی داشتند و زینیه نخستین مسجدی بود که باشگاه کارانه داشت حتی در زیر مسجد داروخانه ای قرار داشت. هدف از احداث این مرکز در مسجد این بود که جوانان بعد از حروج از مسجد به این طرف و آن طرف نزدند و یک راست برond در باشگاه مسجد که در آنجا همه چیز بود، بیلارڈ، کارانه و... مسئله دیگر تحریم قمزمی بود نخستین مسجدی که سنت اهانی خون هر آن رواج یافت اینجا بود و بعد در ایران هم این سنت رواج پیدا کرد.

گویا برنامه ای ویژه ای هم برای روز عاشورا در میانی سه نام هانگالی دارد. این برنامه از چه سالی برگزار می شود؟

اجرا این برنامه از حدود سی سال پیش آغاز شده است.

آن موقع حکومت مانع اجرای این برنامه نیست؟

عوامل حکومت حتی به ضرب و شتم هم دست زدند، اما بپایی مراسم عاشورا همچنان که برای شیعیان است. البته در

مهاجرت کرده بودند جذب می گردید و در اطراف مسجد اسکان می دادیم این گونه بود که شیعیان در محله اکریت یافتند و با مرکزیت مسجد، گم کم در کوچه ها و خیلی های اطراف هم ساکن شدند.

این سیاست فقط پوای مسجد رئیسه بود یا همه مسجد های شهر؟
 بله در اشترا فقط در مسجد رئیسه بود اما بعد از آن مساجد دیگر ساخته شدند و پا گرفتند در آنجا هم همین سیاست دنبال شد.

مرآوری از جمعیت شیعیان
کارند؟

به نظر بده در شهر استانبول شاید جمعیت شیعیان به یک میلیون برسد، اما در سراسر ترکیه، اعم از کلان شهرها و مناطق روستایی، در مجموع این تعداد بین دو الی سه میلیون نفر است چون امر رسمی در این زمینه وجود ندارد، نمی توان باقطعی در این ماره افلاک را تقریب کرد.

حکومت آمار رسمی را در این ماره اعلام نمی کند؟

ممکن است حکومت از تعداد دقیق شیعیان اطلاع داشته باشد، اما آن را اعلام نمی کند. البته اگر این مرکز به بهره برداری برسد، با توجه به فضای تجاری که برای آن درنظر گرفته شده است، در آینده ای خوبی خواهد داشت که شیعیان شستید یانه این اشکال دارد.

گویا بنای اولیه مسجد زینیه تغییر نموده است؟

این مسجد چون در زمانی که فقیر بودیم ساخته شده بود از استحکام مناسبی برخوردار نبود و در زلزله خسارت دید، بنابراین ما آنرا تخریب کردیم، جای اسست بنا نیامد ما در زیر آن مسجد سالان کارانه داشتیم و باشگاه مادر ترکیه از نظر جمعیت و کیفیت اولین بود از آن باشگاه افرادی بیرون امده که قهرمان ترکیه، اروپا و حتی جهان شدند اکنون در فوتبال هم چند تیم، از خردسالان تا بزرگسالان داریم که در لیگ آماتور ترکیه هم حضور دارد. زمین وسیعی در ابتداء به خاطر همین فعالیت های ورزشی به ما داده شد و الحمد لله اکنون به میدان عاشورا تبدیل شده و بزرگترین آمفی تئاتر ترکیه ماسی میلیون دلار در آنجا در حال ساخت است.

بعنی می خواهد آن میدان را سقف کنید؟

بله، قسمتی از آن را که البته قلیلت باز نشدن دارد در زیر این قسمت پارکینگ احداث می شود. ما مشکلات بسیاری در خریدن آن زمین برای توسعه زمین قبلی داشتیم اما اکنون در آنجا ساخت یک مرکز عظیم فرهنگی را آغاز کردیم که

بله، منازل بیشتر در این کار شرکت می‌کنند، عدمی هم در جمعیت‌های خیریه که در هر منطقه دارای تعدادی خانوار شیعه هستند اطمام می‌شوند بازتاب عاشورای ما در جهان از عاشورای کربلا هم بیشتر است. در عاشورا یا در اربعین در شهر کربلا نزدیک به ده میلیون در مراسم عزاداری شرکت می‌کنند اما در دسته‌های جدا، اما مارسلمه همانگی دریم که عزاداری، چند سخنرانی از مذاهب مختلف، تعزیه و راشامل می‌شود؛ در ضمن چادرهای هلاham که در کنار هالکالی برپا می‌شود این امکان را فراهم می‌کند که مردم در مدت برگزاری برنامه خون خود را اهدا کنند

◆ شاد عین سخنرانان به تست
جهانی این مراسم در یونسکو
گیمس اشاره کردید: «تر امکان
دارد درباره این موضوع هم صحبت
نمایم»

ما می‌گفتیم که در این مکان در روز عاشورا صدها هزار نفر گردهم می‌آیند، اما مخالفان می‌گفتند این گونه نیست و حداقل هفتاد هزار نفر در این مراسم شرکت می‌کنند. اگرچه ما با عکس‌هایی که از برنامه داشتمیم و نیز مساحت زمین میدان و نیز کوچه‌های اطراف که در این روز پر بود از عزاداران، درستی این موضوع را نشان می‌دادیم، اما آنها از ادعای خود کوتاه نمی‌آمدند؛ بنابراین ما مجرور شدیم به نهادهای جهانی مثل گیمس مراجعت کنیم. آنها هم نماینده شان را در ترکیه که یک پروفسور است، برای ارزیابی برنامه امأمور کردند. هرمه او نماینده‌گانی از دولت، استانداری و شهرداری، نماینده و ائمکان و بسیاری دیگر هم حضور باقیتند. نخستین کسی که اظهار نظر کرد نماینده و ائمکان بود که گفت سیصد هزار نفر حضور دارند، و همین اظهار هم تأیید و به عنوان رکورد ثبت شد. یونسکو هم این مراسم را به عنوان مراسم عزاداری نمونه شیعیان برگزیده است. البته نماینده‌گان ایران به این موضوع متعتر بودند و می‌گفتند که شیعیان ترکیه برگزاری چنین مراسمی را

از ما فرا گرفته اند و از نظر تاریخی ما پیش کشوت هستیم؛ اما به هر حال یونسکو ما را برگزید.

◆ برآنده‌های عده شیعیان فقط
محضویت ساه محروم است یا در
ایام دیگر سال هم فعالیت نداشته
دارید؟

ما در تمامی متناسبات‌ها برآنده داریم و در شهادت‌ها و لادت‌های آنمه مراضی برگزار می‌کنیم. در میان شیعیان علیل به فقه عاشورا احترام خاصی دارد. در میان شیعیان که در جنوب ترکیه حضور دارند و دارای جمعیتی بیکم می‌شوند این میلیونی هستند، که بشار اسد و اطراقیان اوضاع از پیروان آن می‌باشند، عبد غذیر حرم اعمیت بسیاری دارد و در آن روز مراضی مفصلی برپا می‌شود. هنگام برگزاری این مراسم از ماهم برای شرکت در آن دعوت می‌شود

◆ شیعیان، حوزه علمیه و مدارس
خاصی هم دارند؟

مدارسه رسمی نه برای اهل سنت ممکن است و نه برای شیعیان؛ هر کس که می‌خواهد درس دیگر داشته باشد باید به داشکده‌های هیأت برود.

◆ اسا در ترکیه برای اهل سنت
مدارس امام خطیب وجود دارد

مدارس امام خطیب هم «لیست» هستند؛ یعنی براساس برنامه اموزش و پرورش نداره می‌شوند

دو سال پیش کمیسیونی تشکیل شد که در آن بکتابشی، سنی، علوی، شیعی و... با هم کار کردند و نزدیک به دویست صفحه گزارش آماده نمودند و به وزیر امور مذهبی دادند تابه و سبله او برای وزیر آموزش و پرورش ارسال شود. این گزارش خواستار آن بود که این مذاهبه در کتاب‌های درسی گنجانده شوند. این کار انجام شد و مذاهبه یاد شده و اعتقالات شان در کتاب‌های درسی معزی شدند؛ البته هجده مطالعه مربوط به آنها آن قدر نیست که ما راضی باشیم، اما از بیوپوش بهتر است. برای این کار و شیعیان ترکیه برگزاری چنین مراسمی را

دیگر شاید این اسلام گرایانه دوباره نتوانند
قدرت را به دست بگیرند

کارهای دیگر رحمت بسیاری کشیده شده
که امیدواریم خناق‌خانه کند، اما بسیاری از
خواسته‌هایمان محقق نشد.

◆ یعنی شما معتقد هستید اگر
حکومت دینی نشود، این شرایط
فلی برای شناسنامه‌طلب تراست؟
در جاهایی که شیعیان در آفیت هستند،
حکومت متدين، یعنی حکومت متعصب و
شیعه، باید کنار رود، اما امیدوارم در دوران
قدرت حزب عدالت و توسعه که اعضا آن
افراد روش‌گذاری هستند شیعه به خطر
نیفتند و انشالله آنها برادری و محبت را
پیشنه خود سازند و وحدت اسلامی را در
نظر گیرند

◆ ارتباط شیعیان ترکیه با اسایر
مناطق آنده سنی‌ها و مساجد
چگونه است؟

این ارتباط به سلیقه‌ها بستگی دارد.
سلیقه‌ما این است که همه برادر و برادر
هستند. البته عقاید خودمان را هم مخفی
نمی‌کنیم و مسائل مربوط به بناء، فضا و
قبر، سقیفه‌بنی سعاده، وصیت رسول
الله، جمل و رها برشیشه بیان می‌کنیم،
اما این کار را با خشونت انجام نمی‌دهیم؛
یعنی رابطه ما در مجموع برادرانه است که
آن شالله بعد از این هم بیشتر شود.

◆ اوضاع سیاسی شیعیان چگونه
است؟ با توجه به تحویلاتی که در
ترکیه رخ داده است و به اصطلاح
اسلام‌گرایانه در چند سال اخیر به
قدرت رسیده‌اند، آیا از ازدی‌های
شیعیان هم بیشتر شده و تعییری
در اوضاع سیاسی، اجتماعی آنها
بعوجود آنده است؟

ما از اول تا امروز مشکلی نداشتیم.

◆ یعنی حکومت هیچ وقت مانع
برای فعالیت شیعیان نبوده است؟

مفهوم حکومت از دولت حداست. دولت
آن ساختار جمهوری است که در ترکیه
لایک است؛ به این معنا که دولت بامنه
اداره نمی‌شود و در هیچ دولتی، دین داری
غلبه خواهد گرد و هیچ مذهبی بالاتر
خواهد بود. اما الآن که اسلامی‌ها روی کار
آمده‌اند قانون‌هارا تغییر می‌دهند و کم کم
دارند لاییسم را از بین می‌برند.

◆ آیا آنها توانستند تغییری در
قوایین ایجاد کنند؟

بله، آنها نارند کم کم قانون‌ها را تغییر
می‌هند، اما بعد از آن چه خواهد شد و
سکولارها، کمونیستها و لیبرالها با ما
چه خواهند کرد، نمی‌دانم؛ زیرا گرچه از
یکسو قوایین تغییر کرده است، از سوی

◆ آن مجموعه زنی به تلویزیون،
رادیو و سازمانهای و نشریه‌ای هم
دارد؟

ما هم رادیو راه انداختیم و هم روزنامه
اما نتوانستیم این فعالیت خود را ادامه
دهیم؛ چون با مشکلات اقتصادی روبرو
شدیم، ما زیکسو می‌خواستیم مسجد
سازیم؛ از دیگرسو رادیو راه راه کنیم و
مجتمع فرهنگی سازیم و کارهای ورزشی
جوانان را دنبال کنیم، اما مانعه فقر نشین
بود و ثروتمندان در دین نداشتند که به
ما کمک کنند

◆ زنی به موسسه خبری هم دارد؟

بله، این مؤسسه به پاکستان افغانستان و
سومالی کمک فرستاد؛ به قدرای استانبول
هم کمک می‌کند. عرضه خدمات درمانی
هم بخشی از فعالیت‌های خیریه آن است.
منون از شما به علت مشارکتتان در
این گفتگو

انقلاب اسلامی

۹

شیعیان ترکیه

رسول نوروزی

پژوهشگر گروه سلطانیات اسلام و غرب، پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی

باشیم؛ در تاریخی که توسط موتن از مبلغ حوزه علمیه قم در سال ۱۳۵۷ از وضعیت شیعیان ترکیه تنظیم شده است جنین آمده است شیعیان ترکیه در میان جوانان جلوهای ندارد... کوتیسم در میان جوانان شیعی رواج چشمگیری یافته... منابع مذهبی شیعی در میان شیعیان ترکیه به دلتر و خوددارد، اما جزویت الحادی و مارکسیستی بعفور یافته می شود... جوانان شیعی تخت تأثیر کم نیز به سازمان مسلحه و برادرکشی رو اوردند. شیعیان تنها یک مسجد کوچک در استانبول دارند شیعیان از بین نیز یک مسجد در حال ساخت دارند، شیعیان آنکه مسجدی ندارند... در قارص دو مسجد شیعی وجود دارد... حوزه علمیه و وجود ندارد تا جوانان بتوانند تحصیل علوم حوزی نمایند... چنانکه مشاهده می کنیم وضعیت شیعیان ترکیه در سال های پیش و مصادف با انقلاب اسلامی را می توان ده نوعی «بی هویتی دینی» فرماده کرد که جلوهای آن را می توان در دسترسی نداشتن به فعالیت نداشتن عالما و روحانیت شیعیه در میان شیعیان، حضور نداشتن باعث نداشتن عالما و روحانیت شیعیه در میان شیعیان، جذب در مکان مارکسیستی و الحادی و قدران تشكیل های شیعی مشاهده نمود از سویی دیگر تا پیش از پیروزی انقلاب اسلامی تها عامل مهم ارتباط معنوی شیعیان ترکیه با ایران، نهاد مرحیت بود و مؤمنان ترکیه که کتابت با خوف و قم ارتباط داشتند، ولی پس از پیروزی انقلاب تغیرات علمی در این ارتباط به لحاظ کمی و گفای روی داد نتھی که این تغییر در پیدایش این احتساب کاری این تغییر در پیدایش این احسان در میان شیعیان، که بایستی بازخواهی عقاید خود سرو سلایی به وضعیت خوبی بدنهند، نمود یافت.

ویژگی های کلیدی

تأثیرات انقلاب اسلامی بر شیعیان ترکیه را می توان در زیارات مختلف فرهنگی و اجتماعی و ویژگی های متعددی بررسی نمود، اما در این بوضایی بر ویژگی های کلیدی و بارز تأکید می شود:

۱. ارتباط میان شیعیان با علما و بنویسه حوزه علمیه قم: پس از انقلاب اسلامی تعداد جوانان آمری ترکیه که برای تحصیل علوم اسلامی به قم مهاجرت کردند، افزایش چشمگیری یافت، آنها پس از بازگشت به کشور خود منشاء خیلی عدهای در جامعه شدند که از جمله آنها می توان به برخی فرهنگان شیعی و دوستار جمهوری اسلامی از جمله مرحوم عبدالباقي گولپینادلی و پروفور حسین حاتمی اشاره کرد افزایش تعداد دلشجویان ترک پس از

از رشد اسلام گرانی، به ویژه اسلام گرانی سیاسی، در بافت اجتماعی این کشور می دهد. اگر چه به علت سایقه اسلامی این کشور نمی توان علت تامة تحولات اسلام خواهانه آن را وقوع انقلاب اسلامی دانست، بدون تردید می توان گفت انقلاب اسلامی با احیای اسلام سیاسی در ایران، سبب ایجاد اعتمادبنفس و تشدید گرایش می اسلام خواهی با همان احیای اسلام سیاسی فر کشور ترکیه گردد. چند هفته پیش از حمله حدام حسین به ایران، در ترکیه کوکتای نظامی صورت می گیرد که تقارن و توالی چنین امری هم زمان با انقلاب اسلامی می نوادد این فرضیه را تقویت کند که روزی کار آمدن نظامیان در ترکیه یخنی از استراتژی مهار انقلاب اسلامی و کور کردن یکی از سر برای ها بوده است برای انسان اساس مسلسل کلان سیاسی ترکیه در سال های بعد را می توان، همواره از این منظر نظره کرده از جمله ورود و خروج حزب اسلام گرانی رفاه، حزب فضیلت و نهایت حزب توسعه و عدالت به صحة سیاسی آن کشور که می تواند نوعی جالش جدی برای نظام ایاک ترکیه و آن هم باشی از انقلاب اسلامی نلقی شود. از سویی دیگر انقلاب ایران به لحاظ ایندیلویزیکی، مستثنی بر ایندیلویزی اسلامی بر اساس مذهب تشیع با توجه به برداشت متنی بر نظریه ولایت فقیه امام خمینی (ره) بوده که در این نوع نگاه تعریفی جهانی از انقلاب و حوزه فعالیت آن شد است، از این رو طبیعی بود که مسلمانان ترکیه بدویه شیعیان دواره اندامی بیشترین تأثیر را از انقلاب اسلامی دریافت نمایند.

شیعیان دوازده امامی ترکیه حدود دو تا سه میلیون نفر از جمعت این کشور را تشکیل می دهد اگرچه در بسیاری از شهر های ترکیه شاهد حضور شیعیان هستیه، مراکز اصلی سکونت اینها استان های همسایه جمهوری اسلامی ایران، از جمله «فارس»، «فارغی» و «لارگیر» است که با اتری های ایران تقارن نماید، زبانی و دینی دارند، پیش تر شهر همراه ایران، قارص، مرکز شیعیان ترکیه به نسلار می آند ولی امورهای مرکز آنها استانبول است. اکثریت این شیعیان در جنگ جهانی اول از ایران، آذربایجان و ارمنستان وارد مردمی ترک شدند عده دیگری از آنها بعد از جنگ چهاردهمی دوام از روسیه فرار کردند و از طریق دولت آلمان به ترکیه راه یافته اند و معاشر می شوند. عده ای دیگر ترکیه را هم مستقران تشکیل می دهند.

به مقتدر بررسی ذیقق تر چگونگی تأثیر انقلاب اسلامی بر شیعیان ترکیه می باشد، این اعتماد به نفس مسلمانان و امکان تحقق حکومتی اسلامی، سبب احیای این جنبش ها گردید. ارجمله این کشورها که به علت قرابت جغرافیایی و منزه ای، تأثیر چشمگیری از انقلاب پذیرفت، کشو، «ایاک» ترکیه بود که حاکیت لائیکم بر این کشور بر اینکه این تأثیرات انقلاب اسلامی افزوده و نیز شیوه تعامل آنها با ایران داشته

وقوع انقلاب اسلامی ایران در سال ۱۳۵۷ بسیاری از معادلات سیاسی بین المللی را برهن زد و بسیاری از اندیشمندان علوم اجتماعی را به شگفتی و داشت. نظام بین المللی که پس از صلح «وستگال» توانست دین را از عرصه های گذشت زمان و توسعه مدرنیزاسیون نهاد این را از عرصه های سیاسی برداشت و آن را محدود در حیات فردی توانید با مشاهده وقوع انقلاب اسلامی دینی در وضعیت که دیگری مدنی در اوج سلطه و غله قرار داشت با چالش و پرسنی جدی مواجه گردید اگرچه به لحاظ تورگی بسیار از پژوهشگرانی که به رسم حرفه ای برای رسانای و سنتگاری و راهیانی بشریت از قید پاورند که استعمار گر گشوده است.

تحریر های استعمار گر گشوده است. تحریم عیقق و فراییر در کشوری اسلامی و شکل حکومتی کامل مبتنی بر اصول اسلامی، نمادی از کارآمدی اسلام در هدایت حیات اجتماعی بشر گردید پس از این رویداد بود که نگاه کشورهای اسلامی از جهان پیرامونی به درون اسلام ضمん احیا نمودن اسلام سیاسی اسلامی و کاریابی از تاریخ که تحولات آن صرفا در برخه ای از تاریخ که تحولات آن صرفا در زیر دو بیرق کاپیتالیسم با کوئیسم روی سی داده انقلاب اسلامی عرضه می مهمن و حساسی بود که با هر دو نظام به منازعه و مقابله برخاست و برخلاف مدببله فاضله مدرنیتی فرنگی و آرمان شهر شرقی، مسیری جدید را برای سیاستی به تدبی اسلامی آغاز نمود، مهم ترین تأثیر انقلاب اسلامی در کشورهای مسلمان را می توان در احیای ایوش ها و اگاهی های اسلامی و درنهایت القای تقدیر اسلامی افزوده سیاستی مشاهده نمود؛ اسلامی که از

رسند شیعی در ترکیه
پس از انقلاب اسلامی
و فعال شدن جنش ها
و گروه های شیعی
در سطح اجتماعی
نشان دهنده تحولی
چشمگیر در میان
پیروان این مذهب در
ترکیه است. درواقع
انقلاب اسلامی پایه تور
تائیری که در عناصر
اسلامی از خود بر جای
گذاشت احیای اعتماد
به نفس و باور به قاعده
«الاسلام هو الحق» بود
که سبب شدم مسلمانان
یه جای توجه به سایر
گفتمان ها همچون
مارکسیسم و لیبرالیسم
به اسلام توجه ننمایند

انقلاب اسلامی نیز از دیگر مسائل در خور توجه است که باستی بدان توجه شود.

۲. وضعیت مساجد و علماء: رشد مساجد شیعیان من از انقلاب از دیگر نمودهای بزرگ تأثیرات انقلاب اسلامی در میان شیعین ترکیه است که این امر نشان دهنده معوریت علماء و مساجد برای فعالیتهای سیاسی اجتماعی است. رشد مساجد شیعی را می توان به نوعی برآیند ویژگی نخست دانست به این معنا که رشد طلاق ترک در حوزه علمیه قم و بازگشت آنها در سال های بعد موجب رونق مساجد شیعه شده است. در حال حاضر نزدیک به دویست مسجد شیعه جعفری در شهرهای اغدیر، قارص، آنکارا، بورسا، ازمیر و سی مسجد در استانبول وجود دارد. مهم ترین ویژگی مساجد و تکلیف های شیعی و استثنایی نداشتند آنها به دولت است که اساساً ریشه در سنت روحانیت شیعیه دارد. مساجد در ترکیه زیرنظر سازمانی به نام دیانت است که خدمات لازم برای ساخت و نگهداری مسجد و فعالیتهای آن و نیز حقوق امام جماعت و عالم آن را تأمین می نماید. نظام لایک ترکیه برای

انقلاب اسلامی در ورای قلمرو سرزمینی ایران استفاده نمود، شکل تیری هوبت اسلامی و نیز بیکله و دیگری بودن هوشتهای شرقی و غربی است. آنچه در میان شیعیان ترکیه روی داد نشان دهنده تأثیر چشمگیر انقلاب بر فضای فکری آنهاست. افزایش انتشارات اسلامی در ترکیه و توسعه اثار متفرقان و شهران انقلاب سبب تقویت باورهای دینی جوانان ترک در برابر مکاتب مارکسیستی گردید. اثرام خمینی(ره) به ویژه کتاب «لات فقیه»، که توسط پروفیور حسین حاثمی ترجمه شد، اثار علامه طباطبائی(ره) و نیز متفکرانی محضون دکتر علی شریعتی، که در صدر پوپولیسم ترین کتاب‌ها در ترکیه قرار داشت، توانست جوانان چپ‌گرا را از گفتمان مارکسیستی دور نموده و آنها را جذب لدشتهای اسلامی نماید. بنابراین این قضیه نشان می‌دهد که اساساً نظام لاییک ترکیه، هاداری از انقلاب اسلامی و هرگونه ارتباط جامعه شیعی با ایران اسلامی را برئیمی تاکید. با این وصف گروه تحصیل کرده و فرهیخته روحانیان شععه مانتند: شیخ موسیٰ آیدین و شیخ غدیر اکلاس، در سخنرانی هایشان آشکارا علاقه و هاداری خود را نسبت به انقلاب اسلامی ابراز می‌دارند. شیعیان ترکیه پس از انقلاب بود که نخستین حسینیه و نشریه را ایجاد کردند. به عبارت دیگر می‌توان گفت که شیعیان ترکیه پس از انقلاب اسلامی از حاشیه حیات مذهبی سیامی جامعه ترکیه خارج شده و به مقتن آن منتقل شدند.

۳. هوتیسازی تمدنی: گفتمان انقلاب اسلامی، هوتیت «خود» (self) را با مرکزیت دادن به اسلام سیاسی در درون تمدن اسلامی تعریف نمود. در ترتیجه سیاری از مکاتب و اندیشه‌های غیراسلامی در حوزه «بیگانه» و «دیگر» (other) برای انقلاب اسلامی قرار گرفتند. «جدال با سکولاریسم» و همچنین مکاتب الحادی موجب خذف نیروهای لیبرال و نیز چپ‌گرا در درون اردوگاه انقلاب اسلامی شد. از جمله شواهدی که می‌توان برای تأثیر گذاری

از این هستیم. آنچه موجب پیش از این ریل اسلامی از سوی اسلام گردید
ترکیه هستیم. مهم ترین این نشریات
بیمارستاندار اسلام مکتب، اندیشه، کلمه،
سازمان پندت قلم (هفت قلم)، کورو،
حدت مکتوب، گریشم، عایله، شهادت،
زیر، عایله، پنجره، مدرسه اسلامی،
الغفار، بیزم احراق و ... که غالب آنها از
دانش فعالیت بازداشت شدند. مؤسسانی
حث ادراة اهل سنت، اندیشه ها و آثار امام
حسنی (ره)، دکتر علی شریعتی، استاد
بر پیش مطهری، است اله جوادی امای
را ترجمه و جاپ می کنند که همین
مر موجب گسترش افکار شیعه می شود.
همین همین مرکز نشر ترکیه انتشارات کوثر
که به تقویت فرهنگی تجلیان
ترکه کمک شایانی نموده است.

۵ افزایش مناسک اسلامی؛ ویرگی
ویرگی که می توان برای تأثیرات انقلاب
اسلامی در سایر کشورها برسمود،
افزایش پایانی و انجام ملائک و فوایض
نهادی است می از انقلاب اسلامی با
فرمیش ارتقا طبل میان ایران و شیخان ترکیه
شد رواج ملل جماعت و شیخان ترکیه
اجد کلاس های قرآن، تجمعات
مندی و مدارس مندی هستم
بر مردمی که شیعیان ترکیه پیش از
انقلاب - البته تحت تاثیر حکومت
ایرانیها - اطلاع و پایبندی چنانی به
مناسک نداشتند. مراسم مربوطه محروم
بوز عاشورا نیزار مسلمان های دیگری
بود که پس از انقلاب اسلامی تحت
تاثیر رشد اسلام گردید. مراسم
لیل رایسم، به اسلام توجه نماید ||

محظوظی غفاری

دانشجوی دکتری جامعه‌شناسی سیاسی

شیعیان ترکیه و چشم‌انداز سیاسی پیش روی آنان

حرکت رو به جلو

واداشته است. یکی از اقدامات مهمی که انجام شده بروزه ایران هراسی - شیعه‌هایی است که در راستای منافع غرب و به دست رژیم‌های خود کامه متعلقی می‌کوشد ابعاد اسلامی و جهانی انقلاب و نظام برآمده از آن را به سطح سینی - ایرانی فرو بکاهد و شیعه ایران را تهدیدی برای مسلمانان و جهانیان نشان دهد.

این نوشتار در بیان آن نیست که علل طراحی و اجرای بروزه ایران هراسی شیعه‌هایی را تبین کند و لاره‌های واضح و دلایل محکم در رد و طرد آن را تحلیل کند. اما نویسنده براین پاور است که هرگونه حرکت انقلابی به منظور قدرت‌یابی مسلمانان منطقه و عملاً در گروه‌نژدیک شدن به آموزه‌ها و ارزش‌های ناب اسلامی است که امامان معمص شیعه مظہر آن بضم‌مار می‌روند و در زمانه‌ما نیز نمونه‌های مقاومت و مبارزه در میان اهل سنت به الگوبرداری از آنها و پیروی از ایشان تصريح کرده‌اند.

نوشتار کوتی به این مسئلله توجه دارد که در کشوری همچون ترکیه که جایگاه کلوفنی و پرچست‌های در جهان اسلام دارد، چه چشم‌اندازهای سیاسی پیش روی شیعیان هست و چه عوامل و علیقی می‌تواند بر دگرگونی این چشم‌اندازها مؤثر باشد؟ این پرسش دست کم از دو منظر مهم و تعیین کننده به نظر می‌رسد نخست اینکه ترکیه امروزی که وارد قلمرو اصلی امپراتوری عثمانی بعنوان می‌رود، از نظر تاریخی به سیاست در سرگذشت و سروش سیاسی مسلمانان داشته است؛ و دیگر اینکه با بر سر کار آمدن دولت اسلام‌گرای حزب عدالت و توسعه، سیاست‌مداران این کشور آشکارا مایلند که بار دیگر نقشی مؤثر در تحولات جهان اسلام بازی کنند. بدینه است که در جنین وضعیت نسبت شیعیان ترکیه با دولت اسلام‌گرا و تحولات و مناسبات منطقه‌ای اهمیت فراوانی می‌باشد و می‌تواند برای دیگر کشورهای مسلمان و شیعیان آنها یاریگوش باشد.

شیعیان ترکیه جمعیتی حدود سه میلیون نفر دارند که بین نیم تا یک میلیون نفر از آنها ساکن شهر استانبول هستند این جمعیت در پیوند با عویان در بیشتر پرآوردها چیزی بین یک‌چهارم تا یک‌پنجم (۲۰ تا ۲۵ درصد) از جمعیت ۷۵ میلیون نفری این کشور را به خود اختصاص می‌دهند. این در حالی است که ۷۵ درصد از ترکیب جیشی

در دیگر کشورهای جهان اسلام نیز اندگیزه و امکان رفتن به سوی انقلاب و حکومت اسلامی را دارا هستند؛ اگرچه اکنون و با گذشت بیش از سه دهه از انقلاب و ثبیث جمهوری اسلامی، همواره در گرو قدرتمند بودن است. در واقع از آنجا که در واقع بیرونی اقلاب و تشکیل حکومت اسلامی در کشوری با اکثریت جمعیتی شیعه، بر پایه نظریه ولایت فقیه و به رهبری یکی از عالمان و مراجع تقلید شیعه، با آرمان‌ها و هدف‌هایی که از آموزه‌ها و ارزش‌های شیعیان برآمده بود ممکن دیگری در ایران به عمق راهبردی جمهوری اسلامی تبدیل شده است، شد، بهطور منطقی و طبیعی چنین رقبان و دشمنان انقلاب را به هراس انداشتند این دوستان و دشمنان انقلاب تقویت می‌کرد که شیعیان

۴ بیروزی انقلاب اسلامی و برایی حکومت اسلامی بر پایه نظریه ولایت فقیه در ایران، پدیده‌هایم و بزرگی در دوران معاصر پشمیر می‌رود که به تنها وضیحت مژده ایران (با اکثریت جمیعتی شیعه) را دگرگون ساخته بلکه بر مقام و موقعیت مسلمانان و بیویزه شیعیان در کشورهای دیگر جهان اسلام نیز تأثیرات محسوسی بر جای نهاد شاید بدان یکی از این تأثیرات مهم را درک دیداره اهمیت اولویت سازوکارهای سیاسی برای سلمانانه زیستن دانست. در واقع با وقوع انقلاب اسلامی و تشکیل جمهوری اسلامی در ایران، فلسفه

شیعیان ترکیه
داداشتن اقلیتی
در خور توجه
هم اکنون از
داشتن نهایندمای
رسمی و مستقل
در پارلمان این
کشور محرومند
می کوشند تا با حفظ
هویت و همبستگی
خوبی زمنهای
روید به عرصه
سیاسی را فراهم
کنند

شیعیان در نقاط مختلف جهان دارد. ضمن آنکه در سال‌های اخیر فضای حوزه‌های علمیه، مرعیت و شیعیان را حتی در عراق نیز تحت تأثیر خویش قرار داده است. البته شیعیان ترکیه در عین برخورداری از کمکهای معنوی و سیاسی جمهوری اسلامی ایران می‌باشد. از هر گونه بزرگنمایی نقش‌های رسمی و غیررسمی ایران در اندیشه و رفتار سیاسی خویش پرهیز کنند؛ زیرا می‌تواند عاملی در زمینه تقویت و توسعه پژوهه ایران‌هارسی –شیعه‌هارسی تلقی شود که البته تاکنون نیز در بیشتر موارد به همین شکل عمل شده است. نکته دیگر در این زمینه، حساسیت و بدینبینی نسبت به هر گونه طرح و برنامه‌ای است که از سوی ایالات متحده آمریکا –که نفوذ در خور توجهی نیز در ترکیه دارد – برای جهان اسلام و مسائل مسلمانان پیشنهاد می‌شود. شیعیان ترکیه با ایفای نقشی مستقل از خواسته‌ها و برنامه‌های قدرت‌های بیگانه در زمینه مسائل داخلی و خارجی مسلمانان، می‌توانند به ارتقای سطح بازیگری و اثرگذاری سیاسی در کشور خویش، امید بیشتری داشته باشند.

پی‌نوشت
۱. این بخش از سخنان رهبر انقلاب در ۶ بهمن ۱۳۸۸ رامی‌توان اشاره‌ای به این فلسفه سیاسی داشت: «اگر بخواهیم مسلمان زندگی کنیم، باید قدرتمند باشیم تا بتوانیم از خودمان و از هدفمان و از عقایدمان در مقابل دشمن دفاع کنیم. باید قدرتمند باشیم تا بتوانیم از حقوق کشورمان، از حقوق ملتمن – به عنوان یک ملت – از حقوق خودمان دفاع کنیم؛ ما اقبال [بن] هستیم»

هم مؤثرند. در بخش داخلی عواملی مانند توانایی حفظ هویت فرهنگی و بالا بردن ضربه همبستگی اجتماعی در میان جمیعت شیعه اهیت فراوانی دارد. بین‌شک افزایش ترکیب جمعیت از طریق زاد و ولد، ازدواج و علایت‌های تبلیغی در این میان سه‌می به سزا خواهد داشت، اما تلاش برای بهبود تمویر شیعیان در افق‌گر عمومی مردم ترکیه می‌تواند اهمیت و تأثیر بیشتری داشته باشد. این امر به توبه خود وابسته به بهبود عوامل توسعه انسانی (مانند آموزش، بهداشت، رفاه...) در میان شیعیان این کشور از سویی، و توان مدیریت تصور خویش از طریق مجاري و ظرفت‌های رسانه‌ای از سوی دیگر است. پس از این عوامل، می‌توان امکان ائتلاف سیاسی با علویان و تلاش برای بهره‌گیری از فرصلهای موجود در فضای سیاسی مانند حاکمیت دولت حزب عدالت و توسعه فرهنگی – مذهبی زینیه پیگیری به عرصه سیاسی را فراهم کنند. شاید با توان راهنمایی شبکه تلویزیونی و رادیویی و مجله و روزنامه مستقل را که در کنار طرح تأسیس مجتمع می‌شود، نمونه‌ای از این دسته تلاش‌ها دانست. بعویزه که در جامعه ترکیه رسانه‌های پیغامبر شیعیان دارند، می‌تواند تأثیرات تعیین‌کننده و راهبردی در خاور توجهی دارند. داشته باشند.

در میان عوامل مؤثر خارجی نیز چند نکته در خور توجه است؛ نخستین و شاید مهم‌ترین نکته، ارتباط با جمهوری اسلامی ایران است که دارای حکومتی بر پایه نظریه سیاسی شیعه است، پایه‌های مشروعیت آن تثیت شده و به تدریج کارآمدی خویش را نیز به اثبات می‌رساند ایران همچنین به دلیل در برجستن عده‌ترین حوزه‌های علمیه و تمرکز مراجع تقلید سهم بسزایی در افکار مذهبی و اعمال سیاسی دیگر

حزب عدالت و توسعه به شیعیان این کشور امکان می‌دهد که نسبتاً از ادانه به مناسک و شعائر خویش بپردازند و هویت فرهنگی و همبستگی اجتماعی خویش را حفظ کنند وی به مراسم عزاداری روز اشura که با حضور صدها هزار نفری مردم برگزار می‌شود و نیز به ساخت راهاندازی مجتمع بزرگ زینیه استانبول اشاره می‌کند که بزرگترین مرکز فرهنگی مذهبی شیعیان در اروپا خواهد بود.

به نظر می‌رسد در حالی که شیعیان ترکیه با داشتن اقلیتی در خور توجه هم‌اکنون از داشتن نهایندمای رسمی و مستقل در پارلمان این کشور محرومند، می‌کوشند تا با حفظ این شده و فعالیت‌های مذهبی نسبت به دوران حکومت لائیکها از ادانه تر صورت می‌گیرد. از این‌رو در چنین وضعیتی موضع شیعیان نسبت به دولت موضعی حمایتی است. توران به ائتلاف شیعیان با حزب عدالت و توسعه در جریان انتخابات پارلمانی گذشته اشاره می‌کند و اثیرجه از بازی سیاسی حزب ناخرسند است، تأکید دارد که در برخی شهرها که جمعیت شیعیان بیشتر است و کسب آرای آنها برای راه یافتن به پارلمان اهمیت دارد، عدالت و توسعه از حمایت رهبران شیعه برخوردار بوده است.

اما نکته اساسی تر در چشم‌انداز سیاسی شیعیان ترکیه آن است که حاکمیت دولت اسلام‌گرام اما سکولار رجب طیب اردوغان را هم به بازگشت لائیکها به عرصه قدرت و هم به برآمدن سلفلی‌ها در میدان سیاست این کشور، ترجیح می‌دهند. حمید توران با شاره به واقعیت‌های سیاسی و معادلات قدرت در ترکیه معتقد است که فضای فراهم شده در پی حاکمیت

داود مازندرانی

توسعه سال‌های اخیر ترکیه از منظر رهبران شیعیان

رضایت یا عدم رضایت؟

شیعیان ترکیه از دولت اردوغان را سیاست خارجی دولت ترکیه دانست و گفت: «آنچه مورد رضایت نماست سیاست خارجی اردوغان است؛ یعنی سیاست خارجی ترکیه نکات مورد علاقه ما را پوشش می‌دهد و در موضوعات داخلی نیز همان طور که اشاره کردم بنیستی وجود ندارد که ما بخواهیم به واسطه حل آن وارد عمل بشویم».

اگرچه در این گفتگو آقای آکاراس پاسخ شفافی به پرسش مادرباره دیدگاه شیعیان، بمویزه فعلان مؤسسه کوثر در موضوع توسعه ارائه نداد، تردیدی نیست که یکی از وزیری‌های توسعه ایجاد ایسا فایزی آزادی‌های سیاسی و فعالیت‌های منتهی است که وی به صراحت از مساعد بودن شرایط کنونی سخن می‌گوید. گفتنی است این گفتگو پیش از آتش افزایی‌های دولت ترکیه در بحران سوریه انجام شده است و نظر به شرایط حدیث در ساست خارجی این کشور نیست.

اما در مقابل آقای یلمار، رئیس انجمن جوانان «تای در» و مدیر مسئول خبرگزاری «رأست خبر»، دیدگاهی دیگر دارد. وی معتقد است: «شرایط با آمدن اردوغان و همکرانش تغییر چندان و اساسی نکرده است و بسیاری از انفاقاتی که در سال‌های اخیر خ داده و به ظاهر مثبت است در واقع جبیه تبلیغاتی داشته و از عمق برخوردار نیست و هنوز هم تمامی محدودیت‌هایی که از قبل از روی کارآمدن عدالت و توسعه وجود داشت برقرار است؛ مثل ممنوعیت حجاب».

وی می‌افزاید: «تمامی اصولی که حزب حاکم برای توسعه در نظر گرفته و اجرایی کند برگرفته از نظریات اروپایی‌هاست و صیغه‌دنی ندارد و تیم اردوغان هم کاملاً به این اصول اعتقاد دارند».

آقای یلمار اگرچه به پیشرفت اقتصادی و افزایش شاخص‌های توسعه در سال‌های اخیر اذعان دارد؛ اما اعتقادی به وجود نسبتی میان آن

بسیک دهه اخیر در ترکیه سال‌های متفاوت با گذشت بوده است و این کشور در سایه به قدرت رسیدن حرب عدالت و توسعه به موقوفت‌های انکارناپذیری در حوزه‌های مختلف بهویژه توسعه اقتصادی و صنعتی دست یافته است برای کسب شناختی جامع و دلیل از میزان موقوفت توسعه همه جانبه در یک کشور باید آن را از روایات مختلف موردن ارزیابی فرار داد و با جمع‌بندی نتایج به دست آمده اخواصی عادله و منصفانه داشت یکی از این جنبه‌های عین توسعه نگاه و ارزیابی هردم آن کشور نسبت به فرآیندهای وسعی‌دار رخ داده در جامعه‌شان است؛ برای اساس نازمند این هستیم که دیدگاه و نظر گروه‌ها، طبقه‌ها و مذاهب متعدد و گوناگون این کشور را مورد توجه و ارزیابی قرار دهیم. شیعیان ترکیه بیز یکی از گروه‌های هستند که باید محل رجوع و پیش قرار بگیرند. بمویزه که حرب حاکم ادعای اسلام‌گرایی دارد و از این باب اهمیت اقلیت شیعیه، که جمعیتی حدود سه میلیون را دارا هستند، دو چندان می‌شود.

غیر آکاراس، مدیر مؤسسه «کولر»

شیعیان، علیاً و سنی‌ها راحت‌تر از قبل شده است».

وی در بیان فعلی‌های ساسی شیعیان ترکیه و بمویزه مؤسسه کوثر نیز گفت: «به اعتقاد ما در ترکیه فعلی بنیست سیاسی وجود ندارد که ما بخواهیم برای رفع آن وارد عرصه سیاست شویم. در شرایط فعلی ما از حزب عدالت و توسعه و شخص آقای اردوغان حمایت می‌کنیم». مدیر مؤسسه کوثر دلیل حمایت

پس از پیروزی انقلاب اسلامی در ایران بسیار متفاوت شده است. به طوری که تا پیش از آن هیچ اتحاد و تشکیلات رسمی در میان آنها وجود نداشته، ولی اکنون تشکل‌های دینی مختلفی در میان شیعیان فعال است. همچنان می‌شود گفت تا پیش از انقلاب هیچ سلیقه‌ای در فعالیت‌های سیاسی برای آنها متصور نبوده است، بمویزه در دوران طولانی حکومت عثمانی، طبیعتاً بهترین منبع برای مراجعة و کسب نظر دیدگاه شیعیان نسبت به مسئله توسعه سال‌های اخیر ترکیه بزرگان و معمدان ایشان هستند از این‌رو تلاش کرده‌ایم در این بادداشت با مراجعة مستقیم به چند تن از ایشان نظراتشان درباره توسعه سال‌های اخیر ترکیه و دولت حاکم براین کشور را جویا شویم. غیر آکاراس، مدیر مؤسسه «کولر» در ترکیه و سردير مجله «قبله» در این گفتگو وضعیت فعلی شیعیان ترکیه را تشریح کرد و گفت: «مسلمان بد از روی کارآمدن دولت اردوغان و حزب عدالت و توسعه فعالیت برای اسلامی گروه‌های مسلمان ترکیه اعم از

برخوردیم».

اقای اوزگوندوز اگرچه در لفافه، معتقد بود: «حکومت‌نمی تواند در مسیر توسعه چندان به دستورات اسلامی عمل کند؛ چرا که یکی از پایه‌های اساسی توسعه مدنظر حزب عدالت و توسعه تورسم و گردشگری است که در سال‌های اخیر تلاش بسیار برای ارتقای آن صورت گرفته و طبیعی است از هر اقدامی که مانع افزایش آن شود اجتناب می‌کند حتی اگر دستورات دینی باشد؛ مانند جمیع آوری اماکن فروش مشروبات الکلی یا سایر محل‌های فساد و فحشا».

آنچه از برآیند دیدگاه‌های رهبران گروه‌های شیعی در ترکیه می‌توان استنباط نمود ابراز رضایت نسبی از شرایط کنونی کشورشان بهویه در زمینه بسط شرایط فعالیت‌های مذهبی است و نیز ابراز رضایت از قرار گرفتن کشورشان در مدار کشورهای در حال توسعه و پیشرفت. اما هیچ یک ایشان نسبت واقعی میان الگوی توسعه جاری در این کشور توسط حزب عدالت و توسعه و دستورات و قولین شرعی برقرار نمی‌دانند و حداقل اعتقداد دارند از دوغان و تیم همراهش مسلمانان معتقد‌هی هستند که دستورات دینی را در حوزه شخصی‌شان رعایت می‌کنند. ||

اکاراس: به اعتقاد
مادر ترکیه فعلی
بن بست اسلامی
وجود ندارد که ما
تحویلهم برای رفع
آن وارد عرصه
سیاست شویم.
در شرایط فعلی ما
از حزب عدالت و
توسعه و شخص
اقای از دوغان
حایاتی کنیم

از گروه‌های شیعی در ترکیه چنین اعتقادی ندارند) با ملاحظه بیشتری اظهارنظر کرد وی ضمن تأکید بر پیشرفت قابل قبول و مناسب ترکیه در دهه اخیر در زمینه‌های اقتصادی، صنعتی و بین‌المللی، اوضاع را برای فعالیت شیعیان در عرصه‌های مذهبی و اجتماعی مناسب ارزیابی می‌کند و معتقد است: «ما برای فعالیت‌هایمان محدودیت و مشکلی نداریم و مانند سایر مذاهب می‌توانیم در نامه‌های خود را جلو ببریم اگرچه در ترکیه قوائمه و جمود دارد که برای همه ادیان محدودیت‌هایی را جهت فعالیت علنی مذهبی ایجاد می‌کند که البته اختصاص به دوره اخیر ندارد و پیش از روی کار آمدن عدالت و توسعه هم وجود داشته است».

رئیس مؤسسه زینبیه افزوود: «ما اگرچه همراهی خوبی با عدالت و توسعه داریم اما در انتخابات گذشته مجلس، آنها به توافقات اولیه‌شان پاییند نبودند و در برخی حوزه‌های با هم به مشکل

و اسلامگرایی ندارد و معتقد است «اگرچه ممکن است رهبران عدالت و توسعه به موازین اسلامی اعتقاد داشته باشند یا همسرانشان برخلاف عرف جاری در میان مستولین ترکیه، حجاب را رعایت کنند اما این اعتقادات به حوزه فعالیت‌های اجرایی آنها سوچ خاصی نداشته و مدل توسعه ایشان کاملاً بر مبنای مدل‌های غربی است و آنها در عمل به اصول و چهار جهابهای حکومتداری لایک بر جا مانده از دوران آتیورک پاییندند».

در این میان شیخ صلاح الدین اوزگوندوز، که در ترکیه بیشتر به عنوان رهبر شیعیان شهرت دارد و در میان مستولان حکومتی هم به همین عنوان شناخته می‌شود (اگرچه برخی

گفتاری از ضیاء یلماز

تأملی در الگوی اسلام ترکیه

۴ «ترکیه» وارت عثمانی

ترکیه وارت امپراتوری عثمانی است به جزء مرکز آناتولی فلی، تمام امپراتوری عثمانی بعد از جنگ جنگی اول بین سویان آن جنگ یعنی انگلیس، فرانسه، ایتالیا و روسیه تقسیم شد می‌شود (۱۹۱۹ م (۱۲۹۸ هش) با اغراق معلوم نسی دو ساله در مرکز ترکیه در پریان اشغال گرلن وس از مذاکاری که با مناقبین فر شهر لوزان انجام شد، این منطقه به متابه یک کشور جدید با نامی که غربی‌ها به آن دادند یعنی «جمهوری ترکیه» ساخته شد. عدمه سران این کشور جدید از افسوان عثمانی بودند که از تشکیلاتی به نام «تحدد و ترقی» برآمده بودند، این تشکیلات ۲۰ سال پیش از فروپاشی امپراتوری عثمانی توسط غربی‌ها و از میان افسران تحصیل کردند غرب در میانیک که یکی از شهرهای بولن فلی است و قبل از جزو امپراتوری عثمانی بوده تشکیل شد یکی از آن افسران «مصطفی کمال» بود که بعداً به «أتاتورک» معروف شد بیشتر سازماندهی افسران و مردم در مقابل اشغال گرلن غربی توسط ائمه ائمه توپخانه ای از اسپانیا خاص خود بعد از تشکیل جمهوری جدید ترکیه برای ریاست جمهوری اختکاب شد.

سال ۱۹۲۰ م (۱۲۹۹ هش) اوایل مجلس ترکیه در آنکارا تشکیل شد و سال ۱۹۲۳ م (۱۳۰۲ هش) بعد از فروپاشی حکومت عثمانی، حکومت جمهوری اعلام شد و سال ۱۹۲۴ م (۱۳۰۷ هش) هم ملاقات به صورت رسمی توسط مجلس ترکیه ملغی اعلام شد «خلافت» مرجیت اهل سنت بود که مراکزیت آن حدود ۳۵۰ سال در استانبول قرار گرفته بود و الغای آن، تحول سیار بزرگی در جهان اهل تسنن و ترکیه بود.

اوین بارقه‌های سکولاریسم

با تشکیل این کشور جدید، به تدریج تغیراتی در مساحت ترکیه آغاز شد، ابتدا خط رسمی از اعرابی به لاتین تغییر دادند بعد تغیرات دیگری با عنوان تقابله‌های اند تغییر نوع پوشش آغاز شد تا اینکه در سال ۱۹۲۸ م (۱۳۰۶ هش)، ربطه ترکیه با گشتائش به طور کلی قطع شد در واقع سران جدید ترکیه می‌خواستند دولت جدیدی را تأسیس کنند و در نتیجه کارشن را با سیاست‌های سپاره ریکل پیش بردند.

سال ۱۹۲۸ م (۱۳۱۷ هش) آئاتورک فوت کرد و «حصت اینونو» که نخست وزیر بود ۱۰ سال در جایگاه رئیس جمهوری ترکیه، سیاست‌های آئاتورک را ادامه داد.

آزادی‌های منعی و کودتا

بعد از جنگ جهانی دوم، برای اوین بارهای دیگری در ترکیه آغاز شد. در اوین انتخابات از اد که سال ۱۹۵۰ م (۱۳۲۹ هش) برگزار شد، حزب دموکرات به همراه «عدنان مندرس» پیروز شد و آزادی‌ها و تغیراتی ای سی صورت گرفت این تغییرات این کشور را به سبب شرایط بین‌المللی بوده مثلاً مدارس دینی مجده اجازه فعالیت یافتند اجازه داده شد اذان که تاریخ زمان به زبان ترک خوانده می‌شد دیواره به عربی خوانده شود NO_2 ها و احزاب نیز قیامت‌شان را اغاز کردند این دفعه هم از نظر سیاست داخلی و هم از نظر سیاست خارجی سیار تعیین کننده بود.

ترکیه سال ۱۹۵۱ م (۱۳۳۰ هش) با هزاران نفر از نیروهایش وارد جنگ با گره شد،

جنگی که از طرف شورای امنیت سازمان ملل سازماندهی می‌شد در نتیجه به عمل این قلم

و هزاران کشته شدند که برای امریکایی‌های و غربی‌های داده در سال ۱۹۵۲ م (۱۳۳۱ هش)

به غصوت نانور آمدند.

سال ۱۹۶۰ م (۱۳۳۹ هش) کوئنلی صورت گرفت و عدنان مندرس و دو نفر از وزرای امنیت از اعیانی‌های نسبی که به مسلمانان داده بودند، توسط نظامیان اعدام شدند پس از آن مجدد حزب جمهوری خواه آئاتورک سرکار آمد و سخت گیری‌ها اغاز شد.

تئیت‌های جمعیتی افقام و مذاهب ترکیه

جمعیت ترکیه بالغ بر ۷۲ میلیون نفر است به رغم اینکه ترک‌های ترکیه اکثریت قاطعه نیستند، ایم کشور «ترکیه» است و زبان رسمی آن هم «ترکی» است و ایدنلوزی رسمی آن هم به رغم تغیرات جنساله اخیر همچنان «پان ترکیم» است ترک‌ها وقتی در سال ۱۹۷۱ م (۱۴۵۰ هش) وارد آناتولی قلعی شدند، چند شکر بیشتر نبودند و مورخان هم نوشته‌اند که با ورود آنها قتل عامی صورت گرفته باشد یا اینکه بومی‌های این منطقه تبعید شده باشند بومی‌های اصلی ترکیه، کردها هستند: بهخصوص در جنوب و شرق ترکیه در شمال ترکیه هنوز مردم بیزانس (رم شرقی) هستند و از نژاد ترک هم نیستند در جنوب ترکیه عرب‌ها هستند، اقوام قبای هم که قبل از گروههای اصلی آناتولی بودند، همچنان آنچه هستند، اما بعد از تشکیل جمهوری ترکیه، بالا خبار و با تبلیغاتی که برای ایدنلوزی یا ترکیم صورت گرفت، همه اینها ترک شدند. حتی کردها تا حدود بیست سال قبل از اجراء نداشتند تا از «کرده» بیارند آن زمان صحبت به زبان‌های محلی دیگر در شهرهای بزرگ و اداره‌ها منع بود در نتیجه حرکت کرد «پ.ک.ک.» عکس‌العملی بود در مقابل ایدنلوزی رسمی حاکمان ترکیه.

اصل است در ترکیه

از نظر مذهبی، اکثر مردم ترکیه، اهل تسنن و بیشتر اهل تسنن، حنفی مذهبند. کردهای شرق و جنوب شرق ترکیه بیشتر شافعی مذهبند. اما با وجود این مذاهب سنتی در ترکیه، وهابیت موفق نشد در آنجار سوخت کند. البته آنها به صورت غیر مستقیم در فکر برخی از روحانیون کنونی نفوذ کردند و سلفی گری را ایجاد کردند. اما وهابی گری برگزینه از القاعده یا طالبان در ترکیه جواب نداد. این به سعادت پدر مسلمانان ترکیه نسبت به تشیع و اسلام برمی‌گردد. در واقع نباید مسلمانان حنفی ترکیه را با مسلمانان حنفی شبیه‌قاره مقایسه کرد. بعضی که در شبیه‌قاره هست، هیچ وقت در ترکیه نبوده و نیست.

وتحت شعلان ائمّتی عشری

شعلان ائمّتی عشری بالملمه نیز بموی های اپسیل عثمانی نیویند آنها قلاخر قلمرو حکومت ایران بودند؛ یعنی ادریابیجان و گرجستان و ارمنستان قلعه بدار فروپاشی امیراتوری عثمانی و اشغال این مناطق توسط روسها — که اینها مربوط به بعد از جنگ جهانی اول است. آنها به اجراء از مرکز روسیه ساقی دور شده و بمعرف جنوب آن کوج داده شدند. قسمتی از آنها نیز وارد ترکیه و نوار هرزی ارمنستان و گرجستان و ایران شدند. هنوز که هنوز است در ترکیه به آنها «عجم» می‌گویند که منظورشان همان «یرانی» است، در حالی که به عنوان عجم نمی‌گویند.

در حال حاضر جمعیت این شیعیان در ترکیه حدود یک میلیون و ۷۰۰ هزار نفر است. آنها در سراسر ترکیه پخش شده‌اند بیشتر آنها یعنی حدود ۳۰۰ الی ۳۵۰ هزار نفرشان ساکن استانبول هستند و ۳۵ تا ۴۰ مسجد و درواز ۳ تا ۴۰ محله دارند.

فعالیت‌های فرهنگی شیعیان بسیار محدود است. چرا که مهاجر بوده‌اند و از نظر فرهنگ سیاسی و اقتصادی، از عقب‌مانده‌ترین اقوام ترکیه هستند و تازه بعد از وقوع انقلاب اسلامی بود که کمی جان گرفتند و توانستند اظهار وجود کنند. مرآکر فرهنگی آنان محدود به چند اشتراطات و تلویزیون ماهواره‌ای و سایت خبری است. جالب اینکه حتی نماینده‌های آنها در مجلس ترکیه، لائیکاند. یعنی هنوز نتوانسته‌اند یک شهردار یا نماینده مجلس مذهبی و مقید داشته باشند. چون هنوز هم ملی گراها در میان آنها قوی تر از طرفداران انقلابیاند.

اویاف ساختار سیاسی ترکیه

در ساختار سیاسی ترکیه ظاهر قدرت نظامیان در سال‌های اخیر تضعیف شده و دموکراسی و انتخابات به وجود آمده است. اما می‌بینانند نظامیان در سیاست اقتصاد، قوه قضاییه و داشتگاهها، «دولت در سایه» تشکیل داده‌اند و در نتیجه حاکمان و ائمّت‌گذاران اصلی ترکیه همچنان نظامیان هستند. البته گروه‌هایی از این دولت سایه در دولت آقای رجب طیب اردوغان دستگیر و خنثی شده‌اند، اما گروه‌های موافقی دولت سایه تشکیل شده و این مبارزه همچنان ادامه دارد.

درویاب دولت‌های اسلام‌گرای اریکان

در مورد دولت‌های اسلام‌گرای اریکان و نیز دولت اسلام‌گرای اردوغان، باید بگوییم از نظر عقیدتی و سیاسی و ایدئولوژیک، تفاوتی میان اریکان و اردوغان با عبدالله گل نیست. اتفاقاً شرایط داخلی و جهانی به شاگردان اریکان این فرصت را داده که آزادانه‌تر و جسورانه‌تر رفتار کنند. اریکان هیچ‌گاه توانست آرای اکثریت مردم ترکیه را بدست بیاورد. یک دوره کوتاه دو ساله هم که نخست وزیر ترکیه بود، فقط ۲۳ درصد رأی داشت و از طریق ائتلاف با برخی احزاب دیگر توانست نخست وزیر شود. در آن دوره کارهای خوبی انجام داد و بتهه کارهای خوبی از کارهایش هم عجولاًه بود.

در دوره اریکان، شرایط مطلقه و وضعیت بین‌المللی، اجازه هر کاری را به او نمی‌داد و نظم‌های ای ترکیه قدرت بسیاری داشتند. آن زمان شوروی به تاریخی فروپاشیده بود و غربی‌ها هنوز نقش جدیدی را برای ترکیه تعیین نکرده بودند. در واقع بعد از فروپاشی شوروی و کم‌همیت‌شدن نقش ترکیه در برابر کمونیسم در ناتو، دوره فترتی پیش آمد که غربی‌ها نمی‌دانستند جهت نقشی برای ترکیه تعریف کنند. نه می‌توانستند ترکیه را کنار بگذارند و نه نقشی برای آن تعیین کرده بودند. اما در حال حاضر غربی‌ها نقش جدیدی را برای دولت اردوغان قائل هستند.

شاگردان اریکان یعنی اردوغان و عبدالله گل یا بلند آرچن و دیگران، آن تجربه تلغی را دیده بوند و ملاحظه کار ترکیه در دوره اول انتخابات ۳۵ درصد آرا و در انتخابات اخیر هم ۴۷ درصد آرا را بدست آورند.

در اوصاف علوبیان والی عشریان

شیعیان در ترکیه به دو قسم تقسیم می‌شوند: شیعیان علوی و شیعیان ائمّتی عشری. می‌توان گفت پادشاهان اولیه عثمانی، وابسته به خانقه‌های شیعه بوده‌اند. البته منظور از شیعه، شیعه علوی یا صوفیانه است، اما علوی در ترکیه به معنای نیست که در ایران مطرح است. علوبیان در ترکیه و بالکان هستند و برعکس اینکه نامشان علوی و شیعه است از نظر فقهی با شیعیان تفاوت دارند. آنها اعمال فقهی ندارند و بیشتر از نظر اعتقادی شیعه هستند. یعنی صوفی مسلک و اهل طریقت‌اند. جمعیت واقعی علوبیان در ترکیه احتملاً ۱۵ میلیون نفر است.

در کل در میان علوبیان هیچ‌ نوع حرکت اقلایی مرتبط با اسلام و تحولات جهان اسلام نیست. در واقع فعالیت‌های عجولانه‌ای که در سال‌های اخیر از طرف شیعیان بایران صورت گرفت باعث شد رژیم ترکیه عکس العمل‌هایی نشان بدهد که از فعالیت‌های ماسیل فوی تر بود. آنها برای اینکه علوبیان به تسبیح روی نیاورند، گفتند «صلات علوی‌ها شیعه نیستند» چرا که برخلاف شیعیان به فروغ دین معتقد نیستند. نهان نمی‌کنند و حج نمی‌روند. پس اینها چه ارتباطی با شیعیان دارند؟ از آن طرف گفتند اینها هیچ تمایلی به ایران ندارند و در نتیجه در میان شان نسبت به ایران نشمنی ایجاد کردند.

سؤال من رفت مسئله اینجاست که وقتی می خواهد در مقابل ایران اتفاقی نقضی به ترکیه پنهان نماید تو اند در نزدیکترین بحران یعنی مستله فلسطین و غزه که سی شصتی استندی تقاضا باشد. البته شاید غربی های می خواستند موضع ترکیه را پنهان و یکی که تنظیم کنند اما آنها نمی توانند نقشه های شان را دقیق تنظیم کنند و به همه جیز بر سرده آن غربی های سپار ناراحتند از این اختلافات لفظی که میان ترکیه و اسرائیل اتفاق افتاده، چون نمی خواستند به این حد برسد. اما ترکیه بدون این کارها چطور می خواهد و هر شود؟

ترکیه هر دار دارد که شتر بیظظر برسد

نکته در خور نوجه اینکه در دو گانه گی رفتار ترکیه شکی نیست. ترکیه هنوز عضو جبهه غرب است و موضع خودش را عوض نکرده است در پرایر این ادعایی که در نشریات غربی مبنی بر تغییر محور ترکیه مطற می شود حرف هست ترکیه می گوید من محور عرض نمی کنم، بلکه دنیا محور عرض می کنم و من خودم را با این محور جدید تعلیق می گیرم اما اینها دروغ است این حرفها باری غربی ها بود برای اینکه ترکیه را بعثله التو به سلطان معرفی کنند اگر هم ترکیه از مالی مانند فلسطین دفاع می کند بمعنای این نیست که به غرب پشت کرده، نه تنها چن لاعی ندارد بلکه از این هراس دارد که ضد غرب بمنظر برسد. حتی اردوغان و داؤد اولگی که طراحان سیاست جدید ترکیه هستند نمی گویند با اسرائیل قطعی لطفه می کنند بلکه صرفاً می گویند اسرائیل هم باید به مقررات بین المللی و حقوق شر پایند باشد در واقع ترکیه تا به حال حتی یک حرف اسلامی درباره مستله فلسطین یا چنان نزد است.

نمی تواند آرمان فلسطین را تاصح کند

اینکه برشی می گویند مسلمانان فلسطین مسلمان ترکیه را بخطاب اینکه اهل سنتند، بیش از مسلمان ایران دوست دارند، یک واقعیت است به هر حال تبلیفات بدی درباره شیوه و ایران صور گرفته و هنوز ادامه دارد. البته مطمئناً ترکیه نمی تواند روند فعلی را آنکه دهد چون مستله فلسطین، مستله کوئامیت و سلادی ایست، این مستله مربوطه به مرگ و زندگی جهان اسلام است کسی می تواند این پرچم را نگه دارد که قدرت و تحمل آن را داشته باشد و مبانی عقیدتی اش را حفظ کند دولت فعلی ترکیه که معلوم نیست چند سال ادامه حیات پدهد، نمی تواند آرمان

انقلاب اسلامی ایران دارند تا وهابیه خوب دولت اردوغان پشت پرده با غربی ها بکند؟ غرب برای ترکیه پژوهانی داشت، امامه اینجاست که ترکها از اول هم ضد صهیونیست بودند. در ضمن ترکها بدنیان نمی آید که نقضی را در این منطقه سنت نشین که قبل از باشند حکومت بر آن را داشتند، ایقا کنند و ترکیه را تو جایگاه رهبری بخشی از جهان اسلام طرح کرد. اما من می گویم غربی ها اشتباه می کنند چون رفاقت ایران و ترکیه مسروق به ساخته است، توکیه نمایندگان اهل سنت بوده و ایران هم نایابند تشنج این رقابت هیچ وقت تمام نشده و تمام شده هم نیست بحث بر سر این است که ما این رقابت را جطمور مذیوب کنیم، در واقع اینکه مافکر کیم ترکیه و دروغ سنتی ها واقعیت این از اینها را می بینند، مسلمان واقعیت این از اینها را می بینند، مسلمان اولین کاری که انجام می دهند، این است که احسانات شان را نسبت به برادران شان که اهل ترسن، نیاز به یک رهبر سی دارند.

نقشه غرب نگرفت

فرست است که غربی ها بعد از فروپاشی سوریه، نقش رهبری جهان اسلام را برای ترکیه تعیین کردند، اما به نظر من نقشه شان نگرفت چون اینکه ترکها هم مسلمان باشند، هم معتقد باشند و هم نسبت به مستله فلسطین می تقاضت باشند، اما کان بندری نیست مثلاً ترکیه در جنگ حرب الله و اسرائیل نیست تو است از جایگاه رهبری سنتی ها حرف بر زندگانی اینکه خلی از سران منطقه اشکارا از اسرائیل طرفداری کرده ترکیه آن را من می تقاضت بود و از حزب الله طرفداری نکرد، لیکن NGO های ترکیه به حزب الله کمک های غذایی و لجستیکی کرده این در حالی بود که دولت ترکیه در جنگ غزه اشکارا موضع گرفت چون اگر موضع نمی گرفته نقشی که پیش از تعیین کرده بودند، زیر

گفت دولت اردوغان پشت پرده با غربی ها به تلاقیات رسیده است که در نتیجه دست او را تاخوی و باز گذاشتند.

در واقع بعد از فروپاشی سوریه، دشمن اصلی بلوک غرب و امریکا، اسلام و ایران اتفاقی است که همچنان لاتک سعی این حرف را باصره احتراز بگویند. پس باید سی گفتن دشمن شان اسلام توریستی «یا حامی اسلام را بدیگل» یا حامی ترکیه هیچ وقت احسان قرابی را که به مردم منطقه و همسایگان دارند از دست نداده اند، البته آنها شریا ایران شیعه دیدگاه های متفاوتی دارند اما هم دولتمردان و هم مردم ترکیه نسبت به سنی های مقیم شامات، فلسطین یا بالکان، احسان قرابی خاصی دارند. اینکه چرا عکس العمل های خاص تر و بیشتری در حمایت از فلسطین دارند، به این علت است که فرصتی برای حمایت از سلطاق دیگر پیش نیامده و اگر فرصتی بیندازند در حمایت از مسلمانان الکان یا خاورمیانه همان عکس العمل های ارسلان می دهند. پیش از انقلاب اسلامی هم «فلسطین»

بحث بر سر مدیریت رقابت ایران و ترکیه است

یک نکته ای که غربی ها از آن غفلت کرده اند است که اسلام متبدل را می شود در مقابل کمونیسم مطرح کرد یا اسید در دورانی مطرح کرد که گروه های اسلامی به این حد از آگاهی و شعور نرسیده بودند پیش از انقلاب و حتی تا مدت ها بعد از انقلاب، گروه های چپ، مدافعان فلسطین بودند و حتی شیعیان لبنان به مثابه یک گروه چپ شناخته می شدند در حالی که بعد از پیروزی انقلاب اسلامی هم شیعیان ایران و هم گروه های فلسطینی مانند حماس و NGO های ترکیه به حزب الله کمک های غذایی و لجستیکی کرده اند با جنین بود که دولت ترکیه هم اگر معتقد باشند، تعیین کردند در حالی که این را می دانند، تا به حال شنیدند. با اینین اوضاع گرفت چون اگر موضع نمی گرفته به حزب الله و حماس و جهاد اسلامی و

حمایت از فلسطین آرمان یا سیاست؟

در راه ارتباط ترکیه با خاورمیانه و به طور خاص فلسطین، چند نکته وجود دارد. ترکیه به سبب سلیقه حاکمیت در این منطقه، خودش را صاحب آن می داند درست است که حاکمک لاتک سعی کرده اند ارتباط خودش را با این منطقه قطع کنند و به طور کلی به غرب پیویندند، اما مردم ترکیه هیچ وقت احسان قرابی را که به مردم منطقه و همسایگان دارند از دست نداده اند، آنها شریا ایران شیعه دیدگاه های متفاوتی دارند اما هم دولتمردان و هم مردم ترکیه نسبت به سنی های مقیم شامات، فلسطین یا بالکان، احسان قرابی خاصی دارند. اینکه چرا عکس العمل های خاص تر و بیشتری در حمایت از فلسطین دارند، به این علت است که فرصتی برای حمایت از سلطاق دیگر پیش نیامده و اگر فرصتی بیندازند در حمایت از مسلمانان الکان یا خاورمیانه همان عکس العمل های ارسلان می دهند. پیش از انقلاب اسلامی هم «فلسطین»

ترکیه، نماینده «اسلام معتدل» در برابر «اسلام انقلابی»

دو عامل دیگر هم در طرح مسئله فلسطین توسط ترکیه وجود دارد، یکی پیروزی انقلاب اسلامی است که در طرح این مسئله بمعنایه مسئله اصلی جهان اسلام در میان مسلمانان از جمله مسلمانان ترکیه بسیار مؤثر بود. عامل دیگر این بود که قرقی ها نتشن جدیدی را برای ترکیه تعیین کردند و آن اینکه ترکیه تدبیل به نماینده اسلام معتدل شود در مقابل اسلام انقلابی ایران می توان

فلسطین را تصاحب کند و بیش ببرد. ترکیه با این دولت و این تفکری که یکی به نعل می‌زند و یکی به میخ نمی‌تواند کار را بپشت ببرد. البته همین که دولت ترکیه به مردم خود اجازه تظاهرات برای فلسطین را داده و بسیاری ایجاد کرده، غنیمتی است که بمنفع حامیان اصلی آرمان فلسطین است.

اردوغان مهربان غرب است؟

بعضی از اینها که گفته شد، به این معنا نیست که اردوغان، مهربان تمام عبار غرب است و کاملاً در اختیار آن هاست. درواقع موضع ترکیه نیاز به دقت سپاهی دارد. هنوز نه دولت سایه در ترکیه به راحتی اجازه تغییر موضع اساسی را به دولت می‌دهد و نه غرب این اجازه را می‌دهد. اهمیت ترکیه برای غرب بسیار بسیار از آن است که به راحتی آن را از دست بدنه. به حال دولت فعلی ترکیه به رغم شعارهایش، مستقل نیست و نمی‌تواند باشد؛ چون هنوز هزینه‌ها را نباید خواهد و آمادگی پرداختش را هم ندارد. اما ایران هنوز دارد این هزینه را می‌پردازد و تحت فشار سنگ و تور و تحریم است و مقاومت نیز همچنان ادامه دارد.

دولتمردان ترکیه نمی‌توانند در میان نظامیان ارتش ترکیه نفوذ کنند؛ در عرض سعی می‌کنند ارکانی را به موازات همان ارکانی که نظم اسلامی های ایجاد کرده‌اند، تشکیل بدene. مثلاً در مقابل استادان دانشگاه، استادان خودشان را اورده‌اند یا در مقابل کارفرمایان اقتصادی یا در میان مجلس و نیز قوه مجریه همین طور. اگرچه کار ساده‌ای نیست، با این حال دولت می‌خواهد با تغییر برخی از مواد قانون اسلامی، قوه قضایی را هم خوش کند جراحت این قوه قضایی ازش است و به نام ارشن، جلوی اندیشه دولت و مجلس را می‌گیرد. اما با تمام این لوصاف مطمئن باشد ترکیه یک کشور لایک است و این به مددی در قانون اسلامی گردد که هیچ دولت و مجذوبی نمی‌تواند آن را تغییر بدene. اینکه اندیشه در ترکیه صورت نماید.

جنگ اریکان و اردوغان نیز توافقند

این تغایرات را منجم کنند براساسن واقعیت‌های موجود، اینکه ترکها باین‌ساند از صفر شروع کنند و انقلاب کنند، محقق نجواهند شد اما اینکه بیانند از انقلاب اسلامی ایران پیروی کنند یا تحت تأثیر افکار امام خمینی (ره) باز هر بران جدید ایران قرار بگیرند، در حال حاضر مستلزم این است که رهبرانی هم داشته باشند. بالآخر فکر انقلاب اسلامی باید این قدر رواج پیدا نکند تا اینها بتوانند جنین گراهای را راجم بدهند. از نظر میانی را تغایرات مردمی، جنین طرفیتی هست برای مثل در افغانستان روز قدس سال ۱۳۵۹ هش (یک سال بعد از نسل‌گذاری روز قدس نویسط لام)

کلاسیک و دبیرستان‌های فتح الله گلن با کمک CIA و ظاهرا با سرمایه خود او و ترکیه‌ها در آن کشورها تأثیر شد. بعدها بعضی از این مدارس تبدیل به دانشگاه شد. در این مدارس زبان ترکی و سبک خاصی از اسلام را تبلیغ می‌کنند. من در یکی از صحبت‌های اوردن تلویزیون شنیدم که گفت تمام اقدامات ما در مقابل نفوذ انقلاب اسلامی ایران است تا فکر آنها به برادران سنتی ما در فرقاً و آسیای میانه نفوذ نکند. بعد از کودتای سال ۱۹۸۰ (۱۳۵۹ هش) همه دستگیر شدند به جز گلن. پیش از کودتای سال ۱۹۷۶ (۱۳۵۷ هش) اورا بردنده امریکا و تا آن در مزاعمه‌ای که در ایالت پنسیلوانیا امریکا به او داده‌اند اقامته دارد.

فتح الله گلن سه یا چهار شبکه تلویزیونی در ترکیه دارد، ۵۰۰ تا ۶۰۰ رادیوی محلی و سراسری دارد، چند روزنامه و مجله دارد و پر تیرازترین روزنامه ترکیه به نام «زمان» در اختیار اوست. چند نفر از وزرای کابینه اردوغان هم از طیف او هستند.

گلن «علیه کشته ماوی مرده» هم موضع گرفت

علیف فتح الله گلن نه تنها انقلابی نیستند بلکه برای این ایجاد شده‌اند که جلوی انقلابی‌ها را بگیرند. گلن حتی علیه کشته ماوی مرمه هم موضوع گیری کرد و گفت شما اشتباه کردید و باید قبل از اسرائیل همان‌گونه می‌کردید تا بین ۹ نفر کشته شوند. چرا که در آن به اردوغان هشدار داده شده بود که با اسرائیل زیاد بازی نکن؛ چرا که ماتحد غربیم و اسرائیل هم یکی از متحدهای ملت و در مقابل خطرات بزرگتر باید با آنها کار کنیم.

فتح الله گلن «خلیفة امریکایی»

«فتح الله گلن» یک روحی و خلیفة امریکایی برای جهان اهل تسنن است. او برای اینها نقش جدید ترکیه، بهمراه خلیفة بخشی از جهان اهل تسنن از طرف امریکا پیشانی می‌شود. من او را از نزدیک می‌شناسم و حتی یک سال در خوابگاه او برای کنکور داشتگاه درس خوانده و در پرخی جلسات عمومی و خصوصی او هم بوده‌ام. یک شب در سال ۱۹۷۸ می‌عنی یک سال پیش از انقلاب اسلامی در جلسه‌ای خصوصی گفت در گروهی که از شوروی به ترکیه آمد، برادران از یک هم داشتم که به مادر دادند شوروی بهزودی از هم می‌باشد و شما آماده باشید. سوال اینجاست که از میان این همه آدم ممهم، چرا فتح الله گلن که امام جماعت یک مسجدی در شهر از امیر ترکیه بود، می‌توانست با آنها ارتباط برقرار کند این هم مخفی است؟! یا باید عضو CIA باشد؟

بنظرم دروغ هم نمی‌گفت؛ چون دلیلی نداشت خودش را برای ما که چند جوان ۱۸-۲۰ ساله بودیم بزرگ جلوه بهد. امریکایی‌ها او را که واعظ خوبی بود، از همان زمان شکار کرده بودند و برای روز مبدأ امده می‌کردند.

گلن «ملایل انقلاب اسلامی»

بعد از فروپاشی شوروی، پیش از اینکه نمایندگی «سای ترکیه در کشورهای تازه استقلال» را به شکل بیگرید مدارس

علیف فتح الله گلن نه تنها انقلابی نیستند بلکه برای این ایجاد شده‌اند که جلوی انقلابی‌ها را بگیرند. گلن حتی علیه کشته ماوی مرمه هم موضوع گیری کرد و گفت شما اشتباه کردید و باید قبل از اسرائیل همان‌گونه می‌کردید تا بین ۹ نفر کشته شوند. چرا که در آن به اردوغان هشدار داده شده بود که با اسرائیل زیاد بازی نکن؛ چرا که ماتحد غربیم و اسرائیل هم یکی از متحدهای ملت و در مقابل خطرات بزرگتر باید با آنها کار کنیم.

اگر حرفی نزن، باید استعفا بدهم

«خلیل توکوت وزل» نخستوزیر وقت ترکیه در زمان حنگ ایران و عراق به ایران آمد و بود جوست هن، متوجه بین توکوت اوزل و میرحسین موسوی بود و این ماجرا تعریف می‌گرد: «موسوی پرسید: آیا شما می‌داند این حنگ به ما تحمل شده؟ او گفت می‌دانم. پرسید آیا می‌دانید حق با ملت؟ گفت می‌دانم. پرسید آیا می‌دانید ما در این دنیا می‌جنیم؟ گفت می‌دانم. بعد از چند سوال دیگر پرسید پس چرا حرفی نمی‌زنید؟ گفت برای اینکه نمی‌گذرند؛ ما صرفاً مأموریم که اقتصاد ترکیه را اداره

ماتم جهانی عاشورا

گزارشی از برگزاری متفاوت مراسم روز عاشورا در شهر استانبول

محمد مهدی رحیمی

۱ شیعیان در هر کجای دنیا که بائض شیعه هستند و به اهل بیت پامیرشان ارادت ویژه دارند؛ از این رو می‌کوشند نام و یادشان را زنده نگاه داشته و بر عیزان معرفت و ارادت‌شان به ایشان بیفرایند. برگزاری مراسم ولادت یا شهادت اهل بیت(ع) از جمله اقداماتی است که به این منظور انجام می‌شود و تبریزمینهای است برای آشایی و افزایش تعلق خاطر نسل‌های جدید شیعیان به ایشان که البته محمل برای آشایی پیروان سایر ادیان و مذاهب بازدهب تشیع تیز می‌شود. شیعیان ترکیه هم از این قاعده مستثنی نیستند و تلاش‌های گسترشده‌ای را در قالب گروه‌های مختلف مذهبی فعال در این کشور برای تعالی نام و باد اهل بیت(ع) به منصه ظهور می‌رسانند. بهویژه در شهرهایی که جمعیت شیعیان در آن درخور توجه است شاهد برگزاری مراسم ولادت و شهادت آنها اطهار(ع) و نیز سایر مناسیت‌های دینی مانند ایعاده صورت باشکوه و با حضور گسترده مردم هستند. در این میان حتی شیعیان از برگزاری مراسم‌هایی همچون جشن میلاد حضرت مقصومه(س) ویژه باتوان را نماز عبد قربان در صبح روز عید هم غالباً نیستند. بی‌شک ماه محرم و روز عاشورا در میان همه مراسم‌های مذهبی شیعیان جایگاهی متفاوت دارد و شیعیان ترکیه هم به این میهم توجه ویژه دارند که بازترین آن در مراسم روز عاشورا در شهر استانبول و در محله هالکالی متجلی می‌شود. در ادامه گزارشی از این مراسم کم‌نظیر را مطالعه خواهید نمود.

سنگینی برگزاری
مراسم عاشورای
حسینی در سال
۱۴۸۲ق، توسط
حاجت‌الاسلام
صلاح‌الدین اوز‌گوندوز
وحجت‌الاسلام حمید
تهران بنانهاده شد
مراسم اندک اندک با
گرفت و در سال ۱۹۹۱م،
برای نخستین بار خبر
برگزاری جشن مراسمی
در سطوعات ترکیه
منعکس شد

ماسهای همچنین از طرف سازمان «یونسکو» با عنوان بهترین مراسم عزاداری حسینی(ع) در جهان انتخاب شده است. خلاصه مراسم میدان هالکالی از این قرار است: سخنرانی چند شخصیت و صاحب‌نظر درباره امام حسین (ع) و اعشا و اجرای یک تعزیه در برگزاری این مراسم صدھان فرش مشارکت دارند و شرح وظایف همه مشخص و برنامه‌ریزی شده است و هر کس به مسئولیت خود احاطه کامل دارد و آن را به بهترین صورت انجام می‌دهد، از مدیریت مراسم تا کوچک‌ترین مسئولیت‌ها.

حتی پیش از برگزاری مراسم حند نشست برای ساماندهی کارها تشکیل می‌شود که یکی از آنها نشست انجمن جوانان زینبیه به منظور اطلاع‌رسانی مراسم عزاداری حسینی است. اعضای این انجمن وظیفه دارند هر سال به مناسب فرا رسیدن ماه محرم، در سطح شهر استانبول آگهی‌های مربوط به برگزاری مراسم عزاداری برای سالار شهیدان در میدان هالکالی استانبول را به اطلاع عموم مطبوعات منتشرند. پخش آگهی، تبلیغات رادیویی و تلویزیونی، پیام‌های مطبوعاتی و ارسال دعوونامه برای مسئولان سیاسی و دولتی از جمله مسائلی است که در این نشست موردن بررسی قرار می‌گیرد. این مراسم که ابعاد جهانی و شهری بین‌المللی یافته، از سوی برخی خبرنی و دوستانه اهل بیت(ع) حمایت مالی می‌شود. هر ساله پیش از برگزاری، حمایان مالی این

است برای معرفی حادثه عاشورا و شهادت امام حسین(ع) و یاران باوفایش در سال‌های اخیر به ساخت مستندهایی با عنوان «همه جا کربلاست»، «با هم هستیم» و ... دست‌زده است. گفت و گو با علماء و اندیشمندان شیعیه ترکیه درباره عاشورا، شیوه عزاداری شیعیان برای امام حسین(ع) و پیام شهدای کربلا از بخش‌هایی است که در این مستندهای تلویزیونی جای گرفته است. شبکه‌های تلویزیونی «جمه‌تی‌وی» و «برات‌تی‌وی» هم از دیگر شبکه‌هایی هستند که برنامه‌های مختلفی را در این زمینه پخش می‌کنند.

اما بازترین بخش برنامه‌های ماه محرم در استانبول مراسم روز عاشورا در میدان هالکالی است. سنگینای برگزاری مراسم عاشورای حسینی در سال ۱۴۸۲ق، توسط حجت‌الاسلام صلاح‌الدین اوز‌گوندوز و حجت‌الاسلام حمید تهران بنانهاده شد. مراسم اندک اندک پا گرفت و در سال ۱۹۹۱م، برای نخستین بار خبر برگزاری حسینی در کتاب «رکوردهای معرفی برگزاری این مراسم سال به سال بیشتر شد و کار به انجام کشید که در سال ۲۰۰۵م، این مراسم در علاقه‌مندی بیشتری در میان شهروندان ترکیه برای آشنایی بیشتر شد و کار به انجام کشید که در سال‌های اخیر به دلایل گوناگون علاقه‌مندی بیشتری در میان شهروندان ترکیه برای آشنایی بیشتر شد و کار به انجام کشید که در سال ۲۰۰۵م، این مراسم در سه زمینه در کتاب «رکوردهای گینس» ثبت شد: بیشترین تعداد تماس‌گر بک نمایش (تعزیه) با سیصد هزار تماس‌گر ثبت شده، بزرگترین کادر آماتور نتاتر (۸۴۰ نفر) و گسترده‌ترین صحنه اجرا در ۲۵۰ متر مربع صحنه حاکی و

شد که در آن نمایندگانی از ایران، لبنان، عراق، جمهوری آذربایجان و ... حضور داشته و سخنرانی کردند. شیعیان استانبول در ایام ماه محرم برنامه‌های متعددی را برگزار می‌کنند که مخاطب برخی از آنها نه فقط شیعیان، که همه مردم این شهر، بلکه کشور هستند. برگزاری نمایشگاه عکس یکی از این برنامه‌های است که به همت انجمن شیعیان جعفری ترکیه و با مشارکت شهیداری استانبول با هدف به نمایش گذاشتند. هم از دیگر شبکه‌هایی هستند که شیعیان در ماتم شهادت امام حسین(ع) برگزار می‌شود.

اما بازترین بخش برنامه‌های از عاشورا» دفتر یادداشت دل نوشتہ‌های مسلمانان درباره امام حسین(ع) و حادثه عاشورا نیز قرار داده می‌شود تا علاقه‌مندان خاطرات، خواسته‌ها، اشعار و متن ادبی خود را در آن به رشته تحریر درآورند. این دل نوشتہ‌ها هر سال در قالب کتابی با عنوان «برگ‌های محظوظ از عاشورا» به چاپ می‌رسد. از دیگر برنامه‌ها استفاده از ظرفیت شبکه‌های ماهواره‌ای گسترده در ترکیه برای معرفی حادثه عاشوراست. بیویزه که در سال‌های اخیر به دلایل گوناگون علاقه‌مندی بیشتری در میان شهروندان ترکیه برای آشنایی تنها یکی از بخش‌های آن مسجد است و چندین سال اجتماعات، محل برگزاری کلاس درس، محل برگزاری نمایشگاه‌های فرهنگی، فروشگاه‌های عرضه مخصوصات فرهنگی و ... در آن قرار دارد. به گفته مسئولان زینبیه این مرکز تولید برنامه‌های مرتبط اقدام می‌نمایند. برای مثال شبکه «تی‌ارتی» که شبکه دولتی ترکیه

حدود نیم قرن از حضور پررنگ شیعیان در شهر استانبول می‌گذرد؛ حضوری که ابتدا با سختی‌های فراوانی همراه بود و برگزاری مراسم‌های مذهبی با مصائب بسیاری عجین بود. مسجد «زینبیه» اولین مسجدی است که توسط شیعیان در این شهر تأسیس گردید. اگرچه پیش از آن شیعیان ایرانی از مسجد دیگری در بازار استانبول استفاده می‌کردند که چنان به عنوان مسجد شیعیان شناخته نمی‌شد. مسجد زینبیه در یکی از مناطق نسبتاً محروم استانبول به نام «هالکالی» که فاصله چندانی با فرودگاه بزرگ آتاتورک ندارد، واقع شده است. ساختمان این مسجد چند سال پیش در اثر زلزله تخریب شد و مسئولان آن مجبور شدند مسجد موقتی را در چند ده متر بالاتر بنا کنند. مسجد موقتی که اکنون یکی از مراکز اصلی شیعی ترکیه است و بسیاری از برنامه‌های شیعیان با محوریت آن انجام می‌گیرد. در حال حاضر نیز مجمع فرهنگی بزرگی با نام «زینبیه» در همان منطقه و در نزدیکی میدان هالکالی در حال ساخت است که تنها یکی از بخش‌های آن مسجد است و چندین سال اجتماعات، محل برگزاری کلاس درس، محل برگزاری نمایشگاه‌های فرهنگی، فروشگاه‌های عرضه مخصوصات فرهنگی و ... در آن قرار دارد. به گفته مسئولان زینبیه این مرکز بزرگترین مرکز فرهنگی مذهبی اروپا خواهد شد. برای کلنگ‌زنی این مرکز مراسم باشکوهی برگزار

اما جذاب ترین
بخش این مراسم
تعزیه است. متن
تعزیه رامعمولا
حجت الاسلام
صلاح الدین
اوزگوندوزمی نویسد
و در تکارش این
متن از منابع مشهور
ومورد اتفاق
اکثریت مورخان و
مقتل نویسان شیعه
و سنی استفاده
می کند

می دهد و یک شبکه تلویزیونی معتبر هم از سوی مسئولان مراسم اجراه می شود تا به طور مستقیم مراسم را پخش نماید. گرچه بعضی شبکه ها هم داوطلبانه این مراسم را به صورت رایگان پخش می کنند. مجله «راه جفری» متعلق به شیعیان جفری ترکیه، هر سال پس از روز عاشورا، با برگزاری مراسمی باشکوه به رسانه ها و مطبوعاتی که مراسم «ماتم جهانی عاشورا» در میدان هالکالی استانبول را بهتر منعکس کرده اند جوازی اعطای می کند.

همچنین در این مراسم به بهترین عکس از مراسم عاشورای حسینی، بهترین مقاله، فیلم و گزارش تصویری نیز جوازی تعلق می گیرد.

پس از مراسم نیز، محتوای آن در قالب دو سی دی، یکی شامل سخنواری و دیگری اجرای تعزیه تهیه می شود و برای مقامات و شخصت های مهم حاضر در مراسم ارسال می گردد. این سی دی ها نه تنها در ترکیه، بلکه در کشورهای دیگر مثل روسیه و امریکا هم توزیع می شود. حتی در برخی کشورهای عربی سی دی تعزیه این مراسم به عربی دوبله و منتشر می گردد. با بعضی از حاضران در مراسم هم مصاحبه شده و احسان و نظر آنها نسبت به این مراسم مكتوب شده و به صورت مجموعه کتاب هایی با عنوان «برگ هایی از حزن عاشورا» منتشر می شود.

در پایان مراسم هم، غزارداران میهمان سفره اکرام امام حسین(ع) خواهند بود.

مراسم دعوت می شوند در سال ۲۰۰۶، رئیس مجلس ترکیه در این مراسم حاضر شد. در سال ۲۰۱۰، هم رجب طیب اردوغان، نخست وزیر ترکیه، در این مراسم سخنواری کرد که بازتاب وسیعی در کشورهای اسلامی داشت. تا آنجا که چند تن از مراجع تقليد همچون آیات عظام جعفر سبطانی و سید عبد الكربلی موسوی اردبیلی با ارسال نامه ای خطاب به وی از این اقدام اردوغان تشکر کرده و آنرا اقدامی بجا و هوشمندانه در زمینه نزدیکی اهل تسنن و شیعیان و نامیدی دشمنان اسلام دانستند.

اگرچه طبیعتاً شخصیت های سیاسی از حضور در هر مراسمی دنبال پیروزی برداری های شخصی نیز هستند که حضور اردوغان هم از این قاعده مستثنی نیست و استهنشان از گفت برگزاری این مراسم طی سال های گذشته و بازتاب آن در رسانه ها باعث تسریع در مسیر گرایش به تشیع شده است. در سال ۲۰۰۸، پانصد هزار نفر در این مراسم شرکت کردهند و در سال های اخیر تعداد شرکت کنندگان تا حدود یک میلیون هم گزارش شده است.

مراسم هالکالی اکنون دیگر شهرتی

جهانی دارد و به بخشی از هویت

شهر استانبول و کشور ترکیه

تبديل شده است.

در الواقع برگزاری این مراسم،

عاشروا و شهادت امام حسین(ع)

را به موضوعی اشتراکی ترکیها

تبديل کرده است و اکنون اهل

سنّت به امام حسین(ع) و عاشورا

علاقه و اشتیاق نشان می دهد و

می خواهند هرچه بیشتر در این

باره بدانند.

خبرنگاران بیش از پنجاه آنس

خبری ترکیه و دیگر کشورها

هم این مراسم را پوشش خبری

نمایشنامه است. در این میان به قهرمانان کربلا همچون حضرت ابوالفضل(ع)، حضرت زینب، حضرت علی اکبر(ع) و نیز صحابه امام توجه می شود. کارگردانی تعزیه را هم هلال محمود اوغلو، کارگردان اهل جمهوری آذربایجان، به عهده دارد که با همکاری قسم اهلان، کارگردان گروه تئاتر جوانان زینب، آن را به سازنامه می کنند. مسئولان مراسم، ستدادی را با نام «خون اهدا کن، زندگی بیخش» تشكیل داده اند و در مراسم عاشورا مسلم را به شرکت در این کار خیر دعوت می کند. همین موضوع باعث شد ایشان دست به انتخاب می کنند.

بطورگلی می توان گفت برگزاری این مراسم طی سال های گذشته و بازتاب آن در رسانه ها باعث تسریع در مسیر گرایش به تشیع شده است. در سال ۲۰۰۸، پانصد هزار نفر در این مراسم شرکت کردهند و در سال های اخیر تعداد شرکت کنندگان تا حدود یک میلیون هم گزارش شده است.

مراسم هالکالی اکنون دیگر شهرتی

جهانی دارد و به بخشی از هویت

شهر استانبول و کشور ترکیه

تبديل شده است.

هر ساله بعضی از نمایندگان

مجلس نهادهای مردمی، میهمانان

خارجی، کارل های کشورهای

اسلامی مقیم ترکیه، کنسول های

کشورهای ترکیزیان در استانبول،

نمایندگان مطبوعات و هنرمندان

و خانواده های شهدا در این مراسم

شرکت می کنند.

رئیس جمهور، نخست وزیر و

رئیس مجلس نیز برای حضور در

مراسم گرد هم می آیند و ضمن تقدیر از آنها برای برگزاری هرچه بهتر مراسم صحبت و تادل نظر می کنند.

در هالکالی از قمه زنی خبری نیست و حتی از پنج سال پیش زنجیر هم نمی زنند، اما همه در صفحه می استند و به واحد های هلال احمر مستقر در میدان، خون اهدا می کنند. مسئولان مراسم، ستادی را با نام «خون اهدا کن، زندگی بیخش» تشكیل داده اند و در مراسم عاشورا مسلم را به شرکت در این کار خیر دعوت می کند. همین موضوع باعث شد احمد لطفی آکار، نایب رئیس سازمان هلال احمر ترکیه، در سال ۲۰۱۰، طی مراسمی از مسئولان «ماتم جهانی عاشورا» با اهدای لوح یادبود تقدیر کند و اقدام ایشان را الگویی برای همه نیکوکاران بدانند. اما جذاب ترین بخش این مراسم، تعزیه است. متن تعزیه را معمولاً حجت الاسلام صلاح الدین اوزگوندوزمی نویسد. (نکارنده این سطور خود شاهد بوده که وی از چند ماه پیش از ماه محرم بسیاری از کارهای خود را تعطیل می کند تا همه تم رکش را مصروف نگارش متن تعزیه نماید) و در نگارش این متن از منابع مشهور و مورد اتفاق اکثریت مورخان و مقتل نویسان و سنی استفاده می کند.

شیعه و سنی استفاده می کند. متن نمایشنامه ساده، هم فهم و مستند است و هر سال تغیر می کند و هر بار بخشی از واقعه عاشورا به اجرا درمی آید؛ گاه حوادث روی داده در مدینه، گاه کربلا، شام یا کوفه موضوع